

Täysistunto

Tiistai 18.11.2025 klo 14.00—21.13

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisen talouden hoitamisesta ja talouspolitiikan arviointineuvostosta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 167/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientä jälkeen. — Mennään keskusteluun. Esittelijänä on ministeri Purra. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaiken viisauden alku on tosiasiajn tunnustaminen. Näin totesi eräs tunnettu valtiomiehemme pian viime sotien jälkeen.

Eilen Euroopan komissio julkaisi ennusteensa Suomen talouden kehityksestä. Ennusteen julkisen talouden luvut ovat sanalla sanoen pysäyttäviä, vaikkakaan eivät toki yllättäviä asiaa tuntevalle. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Komission virkamiesten arvion mukaan julkinen velkamme ylittää 90 prosentin kriittisen rajapyykin jo ensi vuonna. Komission ennusteessa julkisen talouden alijäämä on vielä neljä prosenttia suhteessa bkt:hen vuonna 2026. Julkisen velan ylittäessä 90 prosenttia jo ensi vuonna joutunemme EU-vaatimusten nojalla jo vuonna 2027 tilanteeseen, jossa velkasuhteen kasvun pysäyttämisen lisäksi seuraava hallitus joutuu sopeuttamaan niin paljon, että julkinen velkasuhde alenee keskimäärin vähintään prosenttiyksikön vuodessa. On jo nyt siis aivan selvää, että esittämäni arvio kymmenen miljardin sopeutustarpeesta ensi kaudella on realismia. Ainoa mielenkiintoinen kysymys onkin, riittääkö edes se.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden tilanne on siis vakava. Valtiovarainministeriön riippumaton ennuste valmistuu joulun alla. Saamme silloin uusimman tiedon julkisen velan kehityksestä. Kuitenkin, kuten olen jo hyvän tovin varoittanut, on syytä varautua siihen, että Suomi joutuu liiallisen alijäämän menettelyyn heti alkuvuonna. Tämä näyttää lukujen perusteella täysin selvältä. Puolustusmenot eivät selitä nykyistä alijäämäämme, vaan kyse on tulopohjan heikosta kehityksestä suhteessa muihin kasvaviin menoihin, kuten nopeasti kasvaviin sotemenoihin ja tulonsiirtoihin valtion siirtotaloudessa. Iso kuva kaikessa yksinkertaisuudessaan valitettavasti on, että olemme rakentaneet vuosikymmenten kuluessa liian suuren sosiaalivaltion, jonka menotarpeet mitoitettiin Nokia-klusterin huumavuosiin. Tuo huuma oli, hyvät kuulijat, kuitenkin kangastus, eikä raha lisääntyneisiin ja kasva-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

neisiin etuihin, oikeuksiin ja tukiin yksinkertaisesti riitä — varsinkaan näillä turvallisuus- ja puolustustarpeilla ja tällaisella väestökehityksellä.

Vielä vuosituhannen alussa sosiaalidemokraattinen valtiovarainministeri puhui innolla jakovarasta. Valitettavasti jakovara taitaa tarkoittaa nykyään niukkuuden jakovaraa.

Arvoisa puhemies! Emme voi enää tässä maassa kuvitella sopeuttavamme julkista taloutta höttöisillä kasvutoiveilla. [Antti Kurvinen: Kasvu ei ole höttöä!] Velkaa on pelkästään valtiolla pian jo 200 miljardia euroa. Siihen tulevat päälle hyvinvointialueiden velat ja kuntien velat. Suomalaisen kansantalouden tulonmuodostuskyky on sellainen, että meillä on käyttömenoja liikaa ainakin kymmenen miljardia euroa. [Anne Kalmarin välihuuto] On muistettava, että sotemenot kasvavat ikääntymisen vuoksi nopeammin kuin bruttokansantuote. Puolustusmenoja lisätään valtavasti ja syystäkin. Nämä menot realisoituvat pääosin vasta 2030-luvulla. Ydintehtävät turvataan, mutta kaikesta toissijaisesta on säästettävä. Tätä kokonaisuutta silmällä pitäen valitus jokaisesta tähänastisesta leikkauksesta on surkeaa, sillä työ muuttuu vain vaikeammaksi.

Luottoluokituksemme on tippunut vuosikymmenen aikana pikkuhiljaa AAA-luokasta alaspäin. Velasta maksettava riskilisä on kasvanut vuosien kuluessa. Korkoihin menee pelkästään valtiolla pian neljä miljardia euroa vuodessa. Yhtälö on sietämätön, ja silti kuulee oppositiosta, että velkarallia voisi jatkaa, mutta pää on tulossa vetävän käteen. Muista-kaamme, että euroalueella ylivelkaantuneen pienen jäsenmaan asema on hauras ja kohtalo on kova. Jos luottamus pääomamarkkinoilla menee, luottamuksen uudelleen rakentaminen on melkoinen kivireki vedettäväksi. Meidän on parempi eduskunnassa itse päättää tuskallisestakin sopeutuksesta, ennen kuin muut tekevät päätökset meidän puolestamme. Jos ei ole luottamusta pääomamarkkinoilla, ei ole tosiasiallisesti budjettisuvereniteettiakaan. Emme ole vielä sellaisessa kriisissä, mutta sammakonreisiä lämpenevä vesi kattilassa jo arveluttaa. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Voi hyvää päivää!]

Arvoisa puhemies! EU:n uudet finanssipoliittiset säännöt tulevat vaatimaan meiltä arvi- on mukaan ainakin kymmenen miljardin lisäsopeutuskokonaisuuden heti seuraavalla vaalikaudella. EU kertonee teille tämän viimeistään keväällä 2027, jos ette minua usko. Velkasuhde jatkaa kasvua valtiovarainministeriön ennusteen mukaan 2027 alkaen, jos lisäsopeutusta ei tehdä. Näin uskon, että löytyy tahtoa sopeuttaa lisää, vaikka uudet leikkaukset ovat seuraavalla vaalikaudella poliittisesti todella hankalia, koska lisäleikkaamisen poliittinen vaikeusaste kasvaa joka eurolta. Leikkausten tekeminen on kuitenkin välttämätöntä ja myös niiden jaksottaminen inhimillistä. Tämä hallitus on sopeuttanut tähän mennessä yli kuuden miljardin euron edestä. Lisää on tulossa tulevilla budjettiprosesseissa budjettiriihessä tehtyjen päätösten mukaisesti.

Komission ohella Kansainvälinen valuuttarahasto, IMF, on kiitellyt hallituksen talouspoliittista linjaa, mutta sekin pitää selvänä, että rajua kulukuria on jatkettava tulevaisuudessa, kunnes velkasuhde saadaan selvään laskuun. EU:n perussopimusten mukaan julkista velkaa saa olla enintään 60 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kasvu ei kuitaa velkaa, tai ainakaan vastuullinen valtiovarainministeri ei voi siihen tuudittautua.

Arvoisa puhemies! Parlamentaarisen valmistelun perusteella esitän nyt eduskunnalle hallituksen esityksen velkajarrusta, joka tulee lakina vaatimaan tulevilta hallituksilta ja eduskunnilta EU:n sääntöjen noudattamisen ohella vahvaa sitoutumista julkisen talouden vakauttamiseen. Korostan, että vaikka vaatimukset ovat laissa, varsinainen toimeenpano edellyttää aitoa poliittista kykyä viedä säästöt budjettiin, pääluokkiin ja momenteille. Toimeenpanokyky ratkaisee. Hallituksen esityksessä pannaan täytäntöön uusi EU:n finanssi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

poliittinen kehikko sekä ehdotetaan säädettäväksi lakiin parlamentaarisen sovun mukainen prosessi ja vaatimukset julkisen velan alentamisesta.

Julkisen talouden hoitamista koskevan lakiehdotuksen mukaan julkista taloutta ohjattaisiin valtion ja paikallishallinnon yhteenlasketulle nimelliselle rahoitusasemalle asetettavalla vaalikausikohtaisella ja ylivaalikautisella rahoitusasematavoitteella. Rahoitusasematavoitteiden asettaminen valmisteltaisiin vaalikausittain parlamentaarisesti.

Vaalikausikohtainen rahoitusasematavoite tulisi asettaa vaalikauden alussa EU-oikeudelliset vaatimukset täyttävästi ja siten, että se edistää ylivaalikautisen rahoitusasematavoitteen saavuttamista. Valtioneuvoston tulisi esittää vaalikauden rahoitusasematavoitteen saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet vaalikauden ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassa sekä tarkistaa suunnitelma vuosittain. Vaalikauden rahoitusasematavoitteen saavuttamista tukisi korjausmekanismi. Nyt näyttää siltä, että EU vaatii meiltä prosenttiyksikön vuodessa alenevan velkasuhteen ja sitä vastaavaan rahoitusasematavoitteen finanssipolitiikan sääntönä vuonna 2027 alkavalla vaalikaudella.

Ylivaalikautinen rahoitusasematavoite asetettaisiin vaalikauden puolivälissä seuraavaksi kahdeksaksi vuodeksi keskimääräisenä rahoitusasemana. Ylivaalikautinen rahoitusasematavoite tulisi asettaa EU-oikeudelliset vaatimukset täyttävästi ja vähintään siten, että julkisyhteisöjen velka suhteessa bkt:hen vähenee vuosittain keskimäärin vähintään 0,75 prosenttiyksikköä kahdeksan vuoden tarkastelujakson aikana. EU-lainsäädännön edellyttämänä itsenäisenä finanssipolitiikan valvojana toimisi talouspolitiikan arviointineuvosto. Arviointineuvostosta säädettäisiin sen uuden valvontatehtävän vuoksi jatkossa asetuksen sijasta lailla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt otetaan lyhyt debatti tähän. Kaikkia niitä, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron tähän, pyydetään nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Sieltä ensiksi valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi.

14.10 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministerin puhe ja erityisesti pääosa siitä, alkuosa, oli erittäin vakavaa puhetta — kriisipuhetta siitä, missä tilanteessa Suomen talous tällä hetkellä on. Tätä viestiä keskustakin on kaksi vuotta tuonut täällä eduskunnassa esille: menemme väärään suuntaan talouden tunnuslukujen nojalla. Yli neljä prosenttia on budjettialijäämä tälläkin hetkellä. Tulot eivät siis riitä menoihin. Tätä tosiasiaa vasten peilaten on erittäin tärkeää, että me parlamentaarisesti pääsimme nyt sopimukseen tämän lain sisällöstä, jota nyt ollaan tuomassa eduskuntaan, mutta myös semmoisesta jatkuvasta prosessista, jossa me yhdessä pyrimme löytämään reitin terveen talouden tielle.

Tämä työ on kyllä nyt todella vaikeaa, kun ajatellaan, mihin tilanteeseen olemme tässä ajautuneet. Sen takia rohkenen nyt ottaa esille sen, että kun vielä muutama kuukausi sitten oli rahaa tehdä aika merkittäviä veronalennuksia vähän sinne sun tänne, niin kannattaisiko nyt katsoa, ollaanko pikkuisen liian roisilla kädellä roiskittu niitä veronalennuksia, jotteimme syö sitä tulopohjaa liikaa Suomelta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen. [Edustajan mikrofoni on kiinni] — Mikrofon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

14.11 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terve talous on hyvinvoinnin perusta, ja Suomi on pitkään ollut vaarallisesti velkaantuva hyvinvointiyhteiskunta, niin kuin valtiovarainministeri tuossa uusimmat luvut kävi läpi. Tämä urakka tulee olemaan valtava. Haluaisin kiittää, valtiovarainministeri Purra, teitä siitä, että te olette oman tehtävänne säntillisesti hoitanut. Kiitosta ei kaikilta tahoilta aina ole tullut, mutta teidän työnne on ollut välttämätöntä: ei miellyttävää, mutta vastuullista.

On historiallista, että nyt meillä on tässä talossa näin laaja sopu siitä, että tämä yhteinen velkahaaste ratkotaan. Sopimus on tärkeä lähtökohta, jonka ensimmäinen tukijalka on tämä juridinen kehikko, joka nyt meillä on käsittelyssä, eli lainsäädäntö. Toinen on jo työssä aloittanut finanssipoliittinen työryhmä, joka helmikuun loppuun mennessä antaa ensimmäisen ylivaalikautisen suunnitelmansa. Kolmantena näkisin laajan kansalaiskeskustelun. Meillä on niin iso yhteinen urakka edessä, että suomalaisten tulee laajasti osallistua siihen. Talouden kuntoon laittaminen tulee vaatimaan hyvin laajaa yhteisymmärrystä [Puhemies koputtaa] ja aika paljon sisua koko Suomelta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Hyrkkö.

14.13 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli julkisen talouden tilasta on tosiaan yhteinen ja perusteltu. On Suomen kannalta aika tärkeää ja historiallistakin, että puolueet kykenevät tällaisena aikana istumaan yhteisen pöydän ääreen ja sopimaan asioista.

Olen tyytyväinen siihen, että tämän alun perin esitellyn hyvin jäykän ja ylikireän velkajarrun sijaan nyt tehdään enemmänkin tammoinen talouden turvavyö. Suomessa jatkossakin siis järjen käyttö on sallittua, ja itse asiassa jokaisella hallituksella on paitsi mahdollisuus myös velvollisuus tehdä tarkoituksenmukaista politiikkaa, joka ottaa huomioon erilaiset olosuhteet ja turvaa sen, että meillä on täällä hyvinvointia ja ympäristö huomioidaan myöskin jatkossa.

Meillä voi olla edessä aika monenlaisia kriisejä, poikkeuksellisia tilanteita, joihin Suomen täytyy pystyä vastaamaan. Se edellyttää paitsi sitä talouspoliittista liikkumavaraa, jota tälläkin lainsäädännöllä pyritään raivaamaan, myös tietenkin joustoja ja kokonaisharkintaa, jotta emme itse aiheuta itsellemme entistä enemmän ongelmia.

Malli, jota nyt tehdään, ei ole täydellinen, mutta se on yhdessä sorvattu kompromissi. Haluan ajatella, että kun se nimenomaan rakentuu näiden yhteisten tavoitteiden ympärille ja jättää kuitenkin kokonaisharkinnan kullekin hallitukselle, niin sillä voidaan saada aikaan parempaa talouspolitiikkaa Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

14.14 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tärkeintä on kuitenkin tässä huomata, että vaikka meillä ei olisi minkäännäköisiä EU-sääntöjä, vaikka meillä ei olisi minkäännäköistä kansallista lainsäädäntöä, niin emmehan me näin voi jatkaa. Tämä velkaantumiskehitys, joka tällä hetkellä Suomessa on todella Euroopan nopein: eihän me näin voida jatkaa. Mikäli me näin jatketaan, niin kuin valtiovarainministeri toteasi, paitsi rahoitusmarkkinat reagoivat mutta myös jokainen meistäkin näkee sen täällä keltaisessa kirjassa. Tänä vuonna velanhoidon kustannukset ovat yli kolme miljardia. Ennus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

te on, että seuraavien vuosien aikana ne kasvavat jo viiteen miljardiin. Varmasti sitä rahaa mieluummin kohdentaisimme jonnekin muualle, joten on täysin välttämätöntä, että tämä suunta saadaan käännettyä.

Mutta siitä olen hieman valtiovarainministerin kanssa eri mieltä, että kyllä tässä työssä kaikista tärkeintä on saada tämä Suomen talouskehitys käännettyä tästä alhosta, jossa me olemme viimeisen yli vuosikymmenen olleet, ja saada työllisyys vihdoinkin vahvistumaan. Niihin meidän kannattaa kaikkien etsiä ratkaisuja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

14.15 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tavoite julkisen velkasuhteen taittamisesta on yhteinen. Julkista velkaa mitataan suhteessa bruttokansantuotteeseen, ja toimivin keino alentaa velkasuhdetta on historiallisestikin tarkastellen ollut talouskasvu.

Pääministeri Orpo on todennut, että jos velkajarru olisi ollut voimassa tällä vaalikaudella, olisi se edellyttänyt miljardeja enemmän sopeutuksia kuin mitä hallitus on tehnyt, ja juuri tähän kiteytyy velkajarrun ongelma. Jo Orpon hallituksen tekemät sopeutukset ovat johtaneet taantuman pitkittymiseen. Sopeutuksista huolimatta velkasuhde ei ole taittunut, kun hallituksen tekemät sopeutukset ovat syöneet ostovoimaa, heikentäneet työllisyyttä ja leikanneet kasvua. Mikäli olisi tehty suurempia sopeutuksia kesken taantuman, olisi sopeutusten kasvua leikkaava vaikutus voinut olla vielä suurempi. Pelkona siis on, että velkajarru voi pahimmillaan johtaa kasvun heikkenemiseen ja siten velkasuhteen kasvuun ja leikkausten kehään, mikäli velkajarrun toimeenpanossa ei käytetä riittävää joustavuutta. Näiden syiden takia vasemmistoliitto ei velkajarrusopuun mukaan lähtenyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

14.16 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on ennen kaikkea terve järjen ääni. Suomi ei voi jatkaa velaksi elämistä. Uudet vaalikausittaiset ja ylivaalikautiset rahoitusasematavoitteet tarkoittavat, että velkasuhteen on oikeasti käännyttävä, ei pelkästään papereissa vaan todellisuudessa.

Perussuomalaiset ovat johdonmukaisesti kiinnittäneet huomiota Suomen krooniseen tulojen ja menojen epäsuhtaan. Velkaa on liikaa, ja pelkästään korkomenoihin menee enemmän kuin mitä on sisäministeriön ja oikeusministeriön yhteenlaskettu budjetti. Jokainen lisämiljardi on pois nuorten tulevaisuudesta ja hyvinvointipalvelujen kestävydestä.

Tämä laki ei ratkaise kaikkea, mutta se pakottaa hallitukset laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen. Meidän tehtävänämme on varmistaa, että sopeutus tehdään järjellä, ei tavallisen suomalaisen selkänahasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Viitanen.

14.18 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvin tärkeää, että me pystymme taittamaan velkaantumisen, ja oli tärkeää myös, että tähän löytyi nyt tällainen aidosti yhteinen parlamentaarinen malli, millä tätä aletaan pohtia. Tavoitteet tullaan määrittämään yhteisesti, ja totta kai keinoista sitten jokainen puolue miettii omia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

ratkaisujaan ja jokainen hallitus sitten miettii keinoja erikseen. Tärkeää on myös, että tähän jäi tämä lauseke suhdanneluonteisuudesta, eli jos talouden realiteetit, poikkeusolot sitä edellyttävät, niin edelleen on viisasta ja järkevää ja mahdollista tehdä suhdannepolitiikkaa.

Puhemies! Minulla kiinnitti huomiota se, ministeri, että käytitte sellaista sanaa, että kasvupuhehöttöä ei pidä enää olla. Minä ihmettelen tätä kovasti, sillä nimenomaan kasvullaan Suomi tästä suosta ylös nousee. [Juha Mäenpää: Mutta ei puheilla!] Ehkä juuri tämä asenne sitten kertoo ja on syynä siihen, [Sanna Antikainen: Katsokaa vaan omaa asennettanne!] että hallitukselta ovat konkreettisesti lähestulkoon kaikki kasvutoimet puuttuneet. Ja mitä siitä on seurannut, jos politiikka on pelkkää saksipolitiikkaa? Työttömyys on kasvanut, velka on kasvanut, konkurssit ovat kasvaneet, ja köyhyys on kasvanut. Eihän me tällä menolla tietenkään tulevaisuutta rakenneta, puhemies. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuka saksii Tampereella?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Honkonen.

14.19 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on todellakin nyt historiallinen ja äärimmäisen tärkeä asia, että tätä Suomen hallitsematonta velkakehitystä pystytään jatkossa parlamentaarisesti täällä eduskunnassa yhteistyöllä sopimaan ja hallinnassa pitämään. Nythän tämä velkaantuminen on jatkunut ennätyksellisen nopeana, ja tietysti iso asia siinä on, että nämä hallituksen kasvutoimet eivät ole onnistuneet. Niille hallitus oli tietyn tuottolaskelmankin aloittaessaan laskenut, ja nyt ne eivät ole toteutuneet ja velkaantuminen on senkin johdosta ollut entistä suurempaa.

Nythän on tärkeää, että jatkossa tällä mekanismilla pystytään myös sopimaan niistä rakenteellisista uudistuksista, joita Suomen on syytä jatkaa ja syytä tehdä tulevillakin vaalikausilla tasapainossa tehtävien budjetisopeutusten kanssa. Nostan esimerkkinä perintöveron, joka on aivan keskeisessä roolissa siinä, että Suomi on pysynyt pääomaköyhänä maana ja yrityksemme eivät ole päässeet samalla tavalla kehittymään. Sitäkin, voidaanko se poistaa, on osana tätä rakenteellisten uudistusten sarjaa tulevaisuudessa punnittava.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.20 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta megaluokan juttu on, että parlamentaarisesti on löydetty tämmöinen raami toimia, ja sille pitää antaa aika iso arvo, että näin pystytään katsomaan, miten yli hallitus—oppositio-rajojen jatkossa katsotaan ennakolta, mitä vaalikausien taloudellinen liikkumatila on ja miten velkaa hoidetaan. Tämä on iso juttu tässä mielestäni.

Se, mikä tässä on tärkeätä myös muistaa, on, miten tämä talouskasvu saadaan aikaiseksi, koska talouskasvu määrittelee aika pitkälti sen, kuinka kipeitä päätöksiä täällä joudutaan tekemään. Jos meillä ei ole talouskasvua, niin ratkaisut ovat entistä vaikeampia. Jos meille syntyy talouskasvua, ja toivottavasti saadaan aikaiseksi, niin me pystytään näitä sopeutustarpeita pienentämään.

Joka tapauksessa on niin, että nämä EU-säännöt olisivat meillä olleet tässä edessä joka tapauksessa ja koko eduskunta on ne hyväksynyt, niin että kyllä tässä olemme sitoutuneet aika laajasti tämän velan hoitamisen taittamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

14.21 **Pekka Aittakumpu ps** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vanhan sanonnan mukaan vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. Ilman vahvaa valtiontaloutta emme voi pitää yllä tärkeitä turvaverkkojamme, eli palveluita, kuten sosiaali- ja terveystaloutta, koulutusta ja niin edelleen. Nyt tämä puolueiden yhdessä sopima velkajarru asettaa rajat valtion velkaantumiselle. Meillä ei ole varaa velkaantua loputtomiin. Kyllä suomalaiset ovat tietysti tämän aina tiedneet. Olemmehan useimmat jo varhain oppineet, että velka on veli otettaessa ja veljenpoika maksettaessa ja mikä laulaen tulee, se viheltäen menee.

Arvoisa rouva puhemies! Velkajarruun ovat sitoutuneet kaikki eduskuntapuolueet vasemmistoliittoa lukuun ottamatta, mutta on tosin huomattava, että SDP ei hyväksynyt jarrua yksimielisesti vaan mediatietojen mukaan varapuheenjohtaja Mäkynen ja sotevaliokunnan puheenjohtaja Kiuru jättivät eriävän mielipiteen. SDP:n kohdalla tuntuukin pätevän vanha sanonta, että ei kahta ilman kolmatta — aina löytyy vielä yksi syy olla sitoutumatta talouskuriin. Mielestäni köyhän parhaasta ystävästä huolestuneen onkin syytä kysyä, ja SDP:n olisi hyvä vastata: oletteko te todella sitoutuneet tähän yhdessä sovittuun velkajarruun?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

14.22 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan erinomaista, että tämä velkajarrusopimus saatiin syntymään, mutta minä en tällaisille juhllallisille julistuksille ja sopimuksille kovin isoa arvoa anna ennen kuin alkaa tulla todellisia päätöksiä.

Mehän olemme eläneet todella rajusti yli varojemme, ja katsokaapa, mitä tapahtuu. Meillä on semmoinen hallinto luotu tähän maahan, että jos joku yrittäjä pyrkii tekemään jonkun, vaikka maanviljelijä laajentamaan navettaa, niin monta vuotta kestää älytön luparumba, investoinnit seisovat. Miljardien investoinnit seisovat tuolla lupavirastoissa, mitään ei tapahdu. Nyt kun luodaan tämä uusi Suomen valtiollinen Gosplan, tämä Lupa- ja valvontavirasto Tampereelle, siellä keskitetään yhteen paikkaan ja siellä on vielä sisäinen edunvalvontavirasto, joka valtion etua valvoo. Eihän valtiolla ole mitään muuta etua kuin se, että veronmaksajalla menee hyvin. Se on se valtion etu. Ei sillä virastolla ole mitään etua. Se on valtava byrokratian hallintopesä.

Kun siihen lisätään vielä tämä ilmastopolitiikan turmiollinen vaikutus, että meillä metsäteollisuutta puretaan tällä hetkellä semmoisella vauhdilla, että minua hirvittää. Ajatelkaa, vasemmiston arvoisat kansanedustajat, pitäisikö tälle jotakin tehdä. Ainakin Koiviston Manu sanoi aikoinaan, että tarttis tehdä jotakin. [Puhemies koputtaa] Tällä menollahan ei voi jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

14.24 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Suomessa ei ole ollut talouskasvua lähes 20 vuoteen, ja meillä menot ja tulot ovat epätasapainossa. Sen takia on pakko sanoa, että on todella hienoa, että me ollaan saatu laajalla parlamentaarisella konsensuksella aikaan tällainen laki, joka kuitenkin on osoitus niin kaikille kansalaisille kuin myöskin sitten eteenpäin maailmalle, että me halutaan pitää kiinni meidän taloudesta ja huolehtia siitä, että me saadaan myöskin meidän talous tasapainoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

Haluan tässä myöskin osoittaa kiitoksen kaikille niille oppositiopuolueille, jotka lähtivät mukaan tähän parlamentaariseen työhön, koska tosiasia on se, että tämä talouskeskustelu tässä salissa on yleensä aika repivää, mutta tässä löydettiin konsensus, mikä on tosi hyvä osoitus siitä, että vaikeissa paikoissa me löydetään myöskin yhteisiä ratkaisuja.

Se, mitä me RKP:ssä toivotaan, on se, että kun tämä itse parlamentaarinen fipo-työryhmä lähtee käyntiin, niin ei unohdeta nimenomaan sitä kasvua. On myöskin tärkeää, että me voidaan sitten tässä ryhmässä keskustella uusista avauksista, joilla voidaan parantaa kasvua, niin veroporkkanoista kuin myöskin muista, koska tosiasia on se, että ilman talouskasvua me ei tulla saamaan meidän julkista taloutta tasapainoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

14.25 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP pitää hyvänä finanssipolitiikan ohjauksesta saavutettua sopua. Se on vahva viesti myös Suomesta ulospäin, että me olemme sitoutuneet vastuulliseen talouspolitiikkaan. Tästä ei nyt tullut jäykkää Yhdysvaltojen mallin mukaista velkakattoa tai Saksan mallin mukaista velkajarrua, vaan lopultakin varsin järkeenkäypä talouspolitiikan ohjausjärjestelmä, joka muun muassa sulkee pois nyt tällä vaalikaudella nähdyt kirjanpitokikkailut.

Puhemies! Tämä sopu oli mahdollinen, koska puolueista löytyi aitoa halua yhteistyöhön, ja hyvä niin, mutta toisin oli viime viikolla, kun koko oppositio, kaikki oppositioryhmät yhdessä, vetosi pääministeriin samanlaisen sovun löytämiseksi myös hyvinvointialueitten tilanteen ratkaisemisessa. On hyvä muistaa, että tämäkin talouspolitiikan järjestelmä, velkaantumisen hillintä, edellyttää sitä, että soteasiat ovat meillä hallinnassa. Oli siksi hyvin surullista, että pääministeri suoralta kädeltä ylimielisesti torjui tämän opposition yhteisen vetoomuksen parlamentarisesta yhteistyöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

14.26 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tässä velkajarruasiassa on kaksi merkittävää kohtaa: Ensimmäinen on tietenkin se, että siihen saatiin näin laaja parlamentaarinen sopu. Se oli myös viesti maailmalle ja myös Suomen rahoittajille, että Suomi hoitaa asiansa, kuten se on tähänkin asti aina tehnyt. Toinen on se, että se tekee minusta myös seuraavista vaaleista läpinäkyvämpää. Eli kaikki puolueet joutuvat kertomaan sen oman vaihtoehtonsa, ja en usko, että niillä, jotka yrittävät siirtää maalia tai eivät tuo uskottavaa vaihtoehtoa, on myöskään edellytyksiä menestyä. Eli tämä tulee tekemään paljon reilumman myöskin tästä vaalikampanjasta, minkä näen tärkeänä kohtana myös.

Sitten olen samaa mieltä Räsäsen kanssa siitä, että tämä korkomenojen kasvu tätä vauhtia on mahdoton yhtälö. Sen sijaan Sarkkisen kanssa olen eri mieltä siitä, että tässä jollain suhdannepolitiikalla näitä ongelmia ratkaistaisiin. Kyllä tässä Kreikan tie on edessä, jos ei mitään tehdä. Kreikkahan on nyt saanut asiansa kuntoon, mutta lääkkeet ovat olleet kovat, ja toivon, ettemme joudu niin kovaa tietä käymään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

14.27 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kolme huomiota tästä talousjarrukeskustelusta:

Ensinnäkään en usko, että meidän tarvitsee täällä salissa kisailla siitä, kuka ottaa Suomen julkisen talouden tilanteen vakavammin, koska eiköhän jokainen kansanedustaja täällä ymmärrä tätä vallitsevaa tilannetta tarpeeksi hyvin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Eipä siltä näytä!]

Toiseksi yksimielisyyttä ei ole sen sijaan siitä keinovalikoimasta ja ajallisesta ulottuvuudesta, joilla talouden tilaa ja velkaa korjattaisiin. Mennyt hallituskausi on hyvä osoitus siitä, miten väärin ajoitettu leikkauspolitiikka on turmiollista sekä yksilöille että myös sille kasvuille, jota me täällä niin kovasti kaipaamme poliittisen työn tueksi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kaksikymmentä vuotta!]

Kolmantena pointtina haluan nostaa sen, että itse suhtaudun suurella varovaisuudella tähän linjaan, joka pahimmillaan syö liikkumavaraamme entisestään taloudenhoidossa ja sitä kautta hyvinvointivaltion ylläpitämisessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne.

14.28 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luottamus on keskeinen asia taloudessa. Valitettavasti hallitus ei ole omilla toimillaan oikein luottamusta millään mittarilla saanut aikaiseksi, mutta mielestäni tällainen laaja parlamentaarinen sopu siitä, että velkaantuminen otetaan tosissaan, kyllä herättää luottamusta.

Tähän liittyen kyllä yksi elementti, jota täytyy vielä valiokuntatarkastelussa katsoa huolella, on se, että tämä riippumaton valvoja on tässä sitten riittävästi resursoitu ja mandatoitu. Minusta on tärkeä kysymys katsoa ja kuulla siitä asiantuntijoita.

No, mitä tulee julkisen talouden tilaan, niin joo, menojen kanssa pitää olla tarkkana, mutta on hyvä havaita, että tässähän ei ole taustalla nyt joku holtiton törsäys vaan oikeastaan ikääntyminen, siihen liittyvät sote- ja eläkemenot, puolustuksen ja turvallisuuden tarpeet ja kasvun puute. Kyllä kääntäisin sitten näistä hallituksen suuntaan kysymyksen, onko näiden jälkeen tehty oikeita asioita. No, puolustus on sellainen asia, että se on lähtökohtaisesti vain meno. Ainut, missä siinä voi varmaan skarpata, on esimerkiksi puolustusvienti, siihen liittyvää osaaminen. Muuten minusta aika hankalalta näyttää, että juuri näihin juurisyihin ei ole kyllä oikein hyviä reseptejä tämä hallitus vielä löytänyt, mutta onhan teillä vielä hetki aikaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

14.30 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse pidän erittäin tärkeänä, että jokainen täällä sitoutuu julkisen talouden tasapainottamiseen. Se on meidän kaikkien velvollisuus. Mutta samanaikaisesti näen myöskin sen, että tämä ei sulje meiltä talouspolitiikkaa. Päinvastoin olen samaa mieltä tässä edustaja Satosen kanssa: puolueilla on velvollisuus nyt luoda niitä omia keinoja ja myöskin omia työkaluja julkisen talouden tasapainottamiseksi. Uskon, että tämä on asia, joka varmasti on yhteistä meillä kaikilla.

Mutta leikkaamalla tätä maata ei saada nousuun. Sosiaaliturvaa leikkaamalla ei saada tätä maata nousuun. ”Kasvu maksaa velan”, näin taisi sanoa EK, ja tässäkin ovat yhteisesti monet edustajat todenneet, että Suomi tarvitsee kasvua. Itse myös yhtä lailla näen, että mei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

dän keskittyminen kasvun toimenpiteisiin tulee olemaan kaiken tämän, myöskin velkajärjestyksen, keskiössä.

Mutta pidän tärkeänä, että yhteinen sopu on syntynyt, ja pidän hyvin tärkeänä myös sitä, että parlamentaarinen työ on saanut alkunsa ja siellä esimerkiksi myös vasemmistoliitto on mukana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen.

14.31 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Toivottavasti oppositiokin kuunteli tässä edellä valtiovarainministerin vakavaa tilannekuvaa. On kaiken kaikkiaan käsittämätöntä, että tässäkin tilanteessa tässä salissa on yksi puolue, joka ei halunnut olla isänmaan pelastustalkoissa millään lailla mukana, eivätkä kyllä demaritkaan olleet yksimielisiä. [Välihuutoja vasemmalta] Konkkaanko te haluatte tämän maan vai haluatteko te Kreikka 2.0:n? Nähtävästi.

Huomautan muuten tässä välissä, että Suomessa on OECD-maiden suurin julkinen sektori. Suomi tarvitsee jokaisen sairaanhoitajan, lähihoitajan, poliisin, rajavartijan ja niin edelleen, [Välihuutoja vasemmalta] mutta se ei tarvitse valtavaa byrokraattista virkako-neistoa: pomoja pomojen perään, pikkupomoja ja niin edelleen. On sanottava, että perussuomalaiset ovat puhuneet tästäkin, ja mitä olemme saaneet sitten vastineeksi? No, vasemmalta laidalta valtavan huutokonsertin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

14.32 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puol- lin ja toisin kiitelty puolueita siitä, että olemme löytäneet tällaisen yhteisymmärryksen, ja omaltakin osaltani tahdon kiitokseni meille kaikille sanoa.

On sanottu myös, että sopeuttamalla Suomi ei tästä suosta nouse. Uskallan myös väit- tää, että verottamalla Suomi ei tästä suosta nouse. Me tarvitsemme ennen kaikkea kas- vua, me tarvitsemme ennen kaikkea yrityksille vakaan näkymän siitä, että ympäristö, yrit- tämisen ympäristö, pysyy Suomessa myös tulevaisuudessa vakaana, vaikkakin ajat ovat haastavat. Sosiaalidemokraattien puoluevaltuusto kokoontui viikonloppuna, ja sieltä tuli jo sosiaalidemokraateilta ensi hallituskaudelle vallan monta heidän tavoitettaan esille, ja kyl- lä sieltä paistaa se, että heidän työkalupakissaan on ennen kaikkea verojen nostaminen ja ennen kaikkea se, että verot kohdistuvat mittavassa määrin yritysten taakaksi. Tämä ei kyl- lä tule tuomaan Suomeen sitä talouskasvua ja yrityksille sitä hyvää näkymää yrittämisen edellytyksistä, mitä yritykset tällä hetkellä tarvitsevat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri.

14.33 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhenainen! Meillä on hyvä sopimus kasoissa tässä kokonaisuudessa... [Välihuutoja — Sanna Antikainen: Pu- hemies!] — Puhemies. Tuli melkein vahingossa. — Meillä on hyvä sopimus tässä parla- mentaarisesti saavutettu, ja siitä valtiovarainministerin esittämä ohjelma on järkeenkäypä, on saatu talousrakenteita raamittava sopu aikaiseksi, mutta se jättää tilaa myös poliittiselle toteuttamiselle, miten tätä kehystä tehdään. Minulla karhaisi korvaan valtiovarainministe- rin puheessa, jossa kävitte myös tätä kautta läpi, se, että ette mitenkään maininnut sitä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

tässä raamissa, kehyksessä, voi jälkeensäkin katsoa meno- ja tulopuolen sopeuttamista. Voi olla, että oli häpeä sitä katsellakin taaksepäin, kun lähes miljardi yhteisöverosta jätetään kerryttämättä ja taloustieteilijät arvioivat, että tuo ei tuo sitä kasvua eikä myöskään sovi suomalaiseen tulevaisuuden rakentamiseen, että kasvua pidetään missään muodossa höttöinä. Me tiedämme tämän velkaraamin tarjoamat mahdollisuudet ja tiedämme, että ajoissa täytyy keskittyä politiikassa siihen, että luomme kasvua. Perussuomalaiset jo vilauttivat sitä omaa näkemystään, että yhteiskunnallisissa [Puhemies: Aika!] tehtävissä olevat ovat höttöä, että on liikaa työntekijöitä ja on tarkoituskin [Välihuutoja oikealta — Puhemies: Aika!] pienentää julkista sektoria.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen.

14.35 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä meidän pitää olla tosi tyytyväisiä siihen, että tämä laki täällä eduskunnassa on. Tämä on varmaan niitä asioita, mitä kaikki suomalaiset odottavat meiltä eduskuntaryhmiltä, kansanedustajilta, puolueilta, sitä, että me tartutaan näihin suomalaisen yhteiskunnan kaikista syvimpiin, pirullisiin ongelmiin, jollainen tämä meidän talouden luisuminen alaspäin hitaasti mutta varmasti eittämättä on ollut. Ja, arvoisa puhemies, tämä vastaa myöskin keskustan tavoitteita. Toivoimme jo puolitoista vuotta sitten, että tällainen työ käynnistyy. Se käynnistyi, ollaan tässä vaiheessa, ja työ jatkuu. Myös presidentti Sauli Niinistö toivoi jäähyväispuheessaan meiltä kansanedustajilta tämäntyyppistä toimintaa.

Rouva puhemies! On kuitenkin todettava, että pelkillä veronkorotuksilla ja leikkauksilla ei kyetä hoitamaan tätä velan jarrutusta vaan se edellyttää merkittävästi isompaa talouskasvua. Meidän on päästävä noin kahden prosentin talouskasvun uralle.

Mutta, puhemies, meillä on nyt hyviä kokemuksia parlamentaarisesta työstä: on tämä velkajarru, viime vaalikaudelta tki-työskentely, Veikkauksen aseman uudistaminen. Siksi, puhemies, ihmettelen, miksi pääministeri tyrmäsi viime viikolla opposition aloitteen hyvinvointialueitten tarkastelemisesta myös parlamentarisessa prosessissa. Kysyisinkin nyt varapääministeri Purralta: voisitteko te vielä harkita sitä, [Puhemies koputtaa] että hyvinvointialueitten rahoitusta ja asemaa myös pohdittaisiin [Puhemies: Kiitos!] tällaisessa laaja-alaisessa, rohkeassa prosessissa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

14.36 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Yksi harvoista positiivisista uutisista tänä syksynä tosiaan on ollut se, että kaikki tämän salin vastuulliset puolueet ovat sitoutuneet tähän velkajarruun. Erityisen ilahduttavana pidän tosiaan sitä, että suurin oppositiopuolue SDP ilmoitti tähän sitoutuvansa — no ei kuitenkaan yksimielisesti. Jopa jotkut puolueen varapuheenjohtajista ja entisistä puheenjohtajista, jopa kenties tänne takaisin pyrkivistä toimijoista, ovat ilmoittaneet kritiikkinsä ja vastustuksensa tätä velkajarrua kohtaan.

Viikonloppuna saimme iltapäivälehdestä lukea SDP:n edustajien haastatteluja, joissa he listasivat nykyisen hallituksen vastuullisiakin päätöksiä, jotka SDP mahdollisesti sitten hallituksessa ollessaan purkaisi. Ensimmäiseksi ihmettelen sitä, millä ihmeellä olette kuvitelleet tämänkaltaisen hallitusenemmistön saavanne, ja vielä enemmän ihmettelen sitä, oletteko te nyt aivan tosissanne tämän velkajarrun kanssa, kun pää tuntuu puhuvan toista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

kuin mitä kädet tekevät. Eli ei taida olla ihan sama suunta näillä kaksilla rattaillanne. [Pia Viitanen: Miltäs tämän hallituksen tulostaulu näyttää? Ei kovin hyvältä!] — Koko ajan paranee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

14.37 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edellinen puheenvuoro ei nyt ollut kovin palkitseva siihen nähden, että me olemme rakentamassa kansallista konsensusta tämän velkakehityksen pysäyttämiseksi. Olisi hyvä tukea toinen toisiamme tässä asiassa, eikä lähteä kaivelemaan kuoppia.

Valtiovarainministeri avasi oman puheenvuoronsa vahvasti siitä lähtökohdasta, että tämä velkaantumiskehitys täytyy saada kuriin ja järjestykseen omalla tavallaan, ja viittasi, että me lähestymme 90 prosentin kriittistä rajaa. Haluan nyt yhden teknisen kysymyksen tästä tarkistaa, ja se on nämä korkotuettuun ja kohtuuhintaiseen asuntorakentamiseen varatut rahat ja annetut takuujärjestelyt, jotka luetaan osaksi Suomen velkaa, toisin kuin monissa EU-maissa, kuten Hollannissa, ei tehdä näin. Kun se luetaan tilastoteknisesti osaksi velkaa, sen suhteellinen osuus on seitsemän prosenttiyksikköä koko tästä meidän julkisesta velasta. Eli emme ole lähellä 90:tä prosenttia, vaan me olemme lähempänä 80:tä prosenttia. Perinteinen sanontahan on valhe, emävalhe ja sitten tilasto, ja jos te tällä tavalla sen tilaston rakennatte tämmöiseen tekniseen huomioon, niin me emme puhu ihan siitä realiteetista, mikä Suomessa tällä hetkellä on. En yhtään kiistä sitä, että velkaantumisen tahti on liian suuri.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä.

14.39 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä meidän taantuva länsimainen elämäntapamme tuottaa kaikkien elintasosairauksia, ja tämä ylivelkaantuminen on yhteiskunnallinen elintasosairaus. Sen taudinkuvan ytimessä on eläminen yli varojensa, ja sen laihdutuskuurin ainut keino on vähentää sitä yli varojen elämistä. Nyt tässä tullaan sopimaan eräänlaiset tavoitteet tälle kyseiselle laihdutuskuurille. Tavoitteet on hyvä olla olemassa, mutta ne ovat vasta alku. Tarvittaisiin niitä keinoja, joilla päästään niihin tavoitteisiin, ja konkreettisia askeleita, joilla se yhteiskunnallinen ylipaino vähenee. Suomessa tätä vaikeuttaa se, että olemme olleet kykenemättömiä luomaan kasvua.

Tässä eduskunnassa jonkin aikaa istuneena olen hieman pessimistinen näiden keinojen löytymisen suhteen. Monesti käy niin, että varsin oikealtakin laidalta salia alkaa kuulumaan puheenvuoroja, että jostain on kerta kaikkiaan mahdotonta säästää, kun pitäisi käydä säästämään. Ei se kuitenkaan mitään mahdotonta ole, kun on vain halua miettiä sitä, mikä on yhteiskunnan perustehtävä ja perustoiminto ja mikä ei sitä ole. Sitä ei ole esimerkiksi rahan antaminen ulkomaille, eikä kaiken mahdollisen tekeminen veronmaksajien laskuun ja tuella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

14.40 **Riitta Kaarisalo sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on Orpon kauden aikana ollut Euroopan nopeiten velkaantuva maa. Julkisen talouden haasteet ovat aito ongelma, joka täytyy todella ratkaista. Mutta, arvoisa valtiovarainministeri Purra,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

olen eri mieltä kanssanne siitä, että kasvua on aidosti saatava aikaan, koska muuten me emme selviä.

Mutta mielestäni on hyvin arvokasta ja tärkeää, että vaikeina aikoina olemme kuitenkin kyenneet sopimaan. SDP:hän ei hyväksynyt hallituksen alkuperäistä esitystä, joka oli jäykä ja jopa taloudelle vahingollinen, ja siksi meillä oli tiettyjä reunaehdoja, jotka sitten saimme yhteistyössä muiden puolueiden kanssa läpi. Velkajarru ei nyt itsessään määritä, millaista talouspolitiikkaa pitää tehdä, vaan keinot ovat edelleen jokaisen senhetkisen hallituksen päätettävissä. Mutta tavoitteet asetetaan yhdessä, ja tämä on mielestäni hyvä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

14.41 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto suhtautuu kaikkien muiden eduskuntapuolueiden tavoin vakavasti Suomen velkaantumiseen, joka on erittäin kovalla tasolla. Me emme kuitenkaan usko siihen, että kasvun edellytyksiä ja tärkeitä sosiaalisia ja vihreitä investointeja pahimmillaan torppaava velkajarru olisi parannus tähän tilanteeseen. Sen sijaan velkajarru voi pahimmillaan olla uhka hyvinvointivaltiolle, mikäli se johtaa hyvinvointivaltion peruspilareiden leikkauksiin. Suurissa leikkauksissa sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja koulutus eivät olisi turvassa ja suomalaisille tärkeät palvelut olisivat aidosti uhattuina. Velkajarrun sijaan me keskittyisimme järkevään suhdannepolitiikkaan, oikein mitoitettuun sopeuttamiseen, tulopuolen huomiointiin ja kehysmenettelyn uudistukseen.

Arvoisa puhemies! Täytyy ottaa vielä esiin se, että kun täällä perussuomalaiset ovat puhuneet siitä, että vahva valtiontalous on köyhän hyvä ystävä, niin kyllähän tämä hallitus on osoittanut, että oikeistohallitus ja perussuomalaiset eivät ole köyhälle ystävä lainkaan, sikälikään kun lupasitte vaaleihin mentäessä, että pienituloisilta leikkaaminen ei mukamas teille käy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan aikarajojen puitteissa vielä kolme vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerin vastaus, sitten siirrymme toiseen asiaan. Ja nämä kolme henkilöä ovat edustajat Hyrkkö, Valkonen ja Räsänen, Joona. [Juha Mäenpää: Mäenpää!] — Hyrkkö.

14.42 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Toisin kuin tässä edellisessä puheenvuorossa annettiin ymmärtää, järjen käyttö on tosiaan jatkossakin Suomessa sallittua, itse asiassa jopa suotavaa. Näin on toki ollut tähänkin asti, ja se ei ole tätä nykyisen hallituksen päätöntä politiikkaa estänyt.

Yksi vihreiden pitkäaikainen tavoite toteutuu tämän uuden finanssipoliittisen sääntelyn myötä. Jatkossa hallitukset eivät voi enää niin yksisilmäisesti tuijottaa pelkkiä menokehkyksiä, vaan entistä paremmin tunnistetaan myöskin tulojen merkitys talouden tasapainotukselle. Tämä ehkä kokoomuksellekin jossain kohtaa valkenee. Tämän hallituksen hövelien veronalennusten talouspoliittinen järjettömyys ja toisaalta haitallisten yritystukien karsimisen välttämättömyys tulevat entistä ilmeisemmiksi.

Kun, ministeri Purra, te olette nyt julkisuudessaakin ennakoinut, että Suomi päättyy tänne EU:n tarkkailuluokalle, niin oletteko valmis harkitsemaan uudelleen tätä teidän ensi vaalikaudelle virittämäänne lähes miljardin ansaa, jota myös yhteisöveroalennukseksi kutsutaan?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

Kaiken kaikkiaan on minusta selvää, että tämä lakiesitys on käytävä tietysti valtiovarainvaliokunnassa huolella läpi, ja toivon, että myös hallituspuolueiden ote on siinä työssä ehkä aavistuksen rakentavampi kuin mitä tänään on puheenvuoroissa täällä kuultu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Valkonen.

14.44 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse haluan tulkita tämän yhteisymmärryksen, joka täällä perusasiasta vallitsee, varsin selvästi toivona tuovana. Me haluamme yhdessä taittaa velkaantumisen ja pelastaa hyvinvointiyhteiskunnan.

Muutama täällä esitetty väite ei kestä mitään tarkastelua:

Ehkä yksi erityisesti vaatii vastausta niiltä tahoilta, erityisesti vasemmistoliitolta, jotka ovat jättäytyneet tämän sovun ulkopuolelle: Jos 10—12 miljardia vuodessa tästä eteenpäin ja tällä hetkellä ei ole tarpeeksi velkaa eikä tarpeeksi elvyttämistä, niin mikä sitten olisi? Mikä olisi se riittävä suhdanepuskurivara? Tämä on iso kysymys.

No, toinen sitten on ollut sellainen väite, että tämä hallitus ei olisi priorisoinut talouskasvua. Sehän ei kestä mitään tarkastelua. Tämä hallitus on tehnyt enemmän talouskasvu-uudistuksia, rakenneuudistuksia kuin mikään milloinkaan.

Sekään väite ei kestä tarkastelua, että Suomessa ei verotettaisi tarpeeksi. Me kuulumme julkisen sektorin koon lisäksi myöskin maailman kovimpiin verottajiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä Räsänen, Joona.

14.45 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tyypillisestihän tällainen keskustelu yleensä menee vähän siihen, että aletaan itse kukin täällä eri puolilla sallia röyhistelemään rintaa. Mutta kun tätä kokonaisuutta nyt katsoo, niin haluaisin kuitenkin muistuttaa kaikille, että tämä hallitus ei, eivätkä kyllä edeltäjätkään, ole yhtenäkkään vuotena noudattanut niitä kriteereitä, mistä nyt sovittiin. Siis yhtenäkkään vuotena ei tämä hallitus eivätkä edeltäjät ole noudattaneet niitä kriteereitä, jotka nyt on sovittu. Nyt toivon, että kun ihmisillä on tapana tietenkin huudella vähän vieraisiin pöytiin, niin mentäisiin tässä asiassa ensin peilin eteen ennen kuin lähdetään keskustelua käymään.

Arvoisa puhemies! Onko mahdollista tehdä tämä käänös? On, ja niin on tehty Suomessa aikaisemminkin. Vuonna 95 meidän julkinen velkasuhde oli pahimpia kaikista Euroopan maista. Alijäämä oli suurimpia. Vuoteen 2007 mennessä tilanne kääntyi, ja meidän ylijäämä oli sinä vuonna Euroopan kaikista suurin. Poliitiikalla, jossa edistetään niin talouskasvua kuin tehdään järkevää julkisen talouden sopeuttamista, tämä on mahdollista hoitaa, ja nyt toivottavasti tässä työssä ihan jokainen meistä haluaa olla mukana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, olkaa hyvä.

14.46 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia eduskunnalle keskustelusta, ja erityisesti edustaja Räsänen viimeinen puheenvuoro oli varsin hyvä.

Tosiaan täällä sekoitettiin, kuten osasin odottaa, meidän julkisen velan ja julkisen talouden edellyttämät sopeutustoimet ja sitten toisaalta talouskasvu. Kaikki ovat samaa mieltä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

siitä, että me tarvitsemme talouskasvua. Tosiasia on se, että kun sitä lähes 20 vuoteen reaalisesti tässä maassa ei ole ollut — pääministerien, jotka voin luetella, Marin, Rinne, Sipilä, Stubb, Katainen, Kiviniemi, Vanhanen aikana, joiden alla kaikki salissa olevat puolueet ovat olleet edustettuina — kyse ei ole siitä, että me pitäisimme kasvua höttöinä, hyvät sosiaalidemokraatit, vaan turhaa kasvupuhetta me pidämme höttöinä. Samoin me pidämme höttöinä sitä, että kun on välttämättä löydettävä säästötoimia sinne käyttömenojen puolelle, niin te uskotte, että tätä voidaan paikata kasvulla tai jopa pelkällä kasvupuheella. Se on kyllä höttöä.

Nämä kysymykset eivät ole joko—tai. Me tarvitsemme julkiseen talouteen sopeutustoimia, tulo- ja menosopeutusta, ja sen lisäksi jokainen hallitus toivottavasti osaltaan huolehtii siitä, että kasvun mahdollisuuksia parannetaan. Tämän hallituksen toimet kasvupolitiikan saralla, erilaisten rakenteellisten uudistusten saralla, veronkevennysten saralla ovat kyllä erinomaisen hyvät, [Antti Kurvisen välihuuto] ja ne eivät tästä järjestelmästä häviä mihinkään. Siinä vaiheessa, kun meidän tilanteemme on parempi niin työllisyyden kuin reaalitalouden osalta, nämä kasvutoimet kyllä vaikuttavat. Ja me edelleen tuomme niitä tähän saliin lisää, ja olemme hyvin ylpeitä seistessämme niiden takana. Mutta toivoisin, oppositio, että alkää sekoittako näitä kahta asiaa toisiinsa. Tämä ei teitä tule pelastamaan siitä, että mikäli te hallituksessa istutte, niin te joudutte tekemään sopeuttamista, te joudutte tekemään niitä leikkauksia. [Timo Harakka: Jonkun on siivottava tämä sotku! — Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] — Edustaja Harakka, kuulkaa, mitä teidän edustajanne Räsänen tuossa viimeisessä puheenvuorossaan sanoi. Hän voi teille kertoa vähän tarkemmin tästä kokonaisuudesta.

Arvoisa puhemies! Joku otti puheenvuorossaan esille sen, mitä tällainen parlamentaarinen sopu yhtä lukuun ottamatta kaikkien puolueiden kesken tarkoittaa kansalaiskeskustelun kannalta, ja itse olen myös pitänyt tätä tärkeänä. Toivon, että esimerkiksi vaalikeskusteluissa tämä hieman kesyynnyttää niitä hyvin yleisesti kuultuja puheenvuoroja, kun ääniä halutaan ostaa lupaamalla rahaa sinne tai tänne. Toivon, että tämä lievennyttää keskustelua esimerkiksi soteen ja hyvinvointialueisiin liittyen.

Yleisesti ottaen olen tietenkin erinomaisen tyytyväinen, että tällainen sopimus on saatu aikaiseksi, mutta kuten puheenvuorossani jo korostin, pelkkä lainsäädäntöön vieminen ei itsessään takaa mitään, vaan täytöntöönpano, poliittiset päätökset ovat oleellisia. Säästöjä pitää pystyä viemään pääluokkiin ja momenteille. Samaan aikaan ei riitä enää se, että on huolestunut tai ottaa vakavasti julkisen talouden tilanteen, mitä kuulumme jälleen täältä, eikä myöskään riitä se, että haluaa kasvua. On aivan yhdentekevää, haluaako sitä kaksi prosenttia vai kolme prosenttia vai ehkäpä jopa viisi prosenttia, mikäli kuitenkin toimet eivät välttämättä siihen suuntaan ohjaa.

Arvoisa puhemies! Vasemmistosta arvosteltiin sitä, että tässä sopimuksessa ei ole tarpeeksi joustavuutta. Toisaalta sosiaalidemokraateista sanottiin, että siihen on nyt saatu joustavuutta. En tiedä, kumpi näistä sitten loppujen lopuksi pitää paikkansa, mutta hieman minua naurattaa tämä joustavuus. Nimittäin kun tässä maassa sitä joustavuutta on ollut vähän liiaksikin. Se nähdään siitä, että näitä toimia ei ole kyetty tekemään edes nousukausilla. Muun muassa viime kaudella olisi ollut hyvinkin kätevää finanssipoliittisen tilanteen ja virityksen kannalta joitakin säästöjä saada aikaiseksi, mutta niitä ei siitä huolimatta saatu lainkaan. [Timo Harakka: Korona-aikana!]

Arvoisa puhemies! Saimme myös kritiikkiä siitä, että me emme ole tehneet todellisia päätöksiä emmekä ole saavuttaneet oikeita tuloksia julkiseen talouteen. Mietin, että kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

kuusi miljardia on tehty näitä suoria säästöjä ja kymmenen miljardin kokonaisuus on tässä, niin mitä te sitten, hyvä oppositio, oikein olette vastustaneet, jos toimmme sopeuttamiseksi eivät ole olleet edes todellisia. [Timo Harakka: Ei se ole todellinen luku!]

Arvoisa puhemies! Vihreistä esitettiin huomioita vielä talouspolitiikan arviointineuvoston suuntaan. Nimenomaan hallitus huolehtii siitä, että tämä uusi tehtävä huomioidaan myös resursseissa.

Tulo- ja menosopeutus. Sosiaalidemokraattien suunnalta korostettiin, että tarvitaan myös veronkiristyskiä. Tämä hallituskin on joutunut tekemään veronkiristyskiä, kuten hyvin tiedätte, ja myös niiden saama palaute on ollut tietenkin pääosin kriittistä, koska ihmiset tai toimialat eivät pidä veronkiristyskiä eivätkä leikkauksista. Toisaalta en usko, että ainakaan tämä hallitus myöskään kannattaa sosiaalidemokraattien ehdotusta kiristää yrittäjien verotusta 18 prosentilla.

Arvoisa puhemies! Aivan loppuun [Puhemies koputtaa] edustaja Kiljuselle vielä: kyllä, korkotukilainat lasketaan EDP-velkaan, ja se ei ole minun keksintöni. [Välihuuto vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely tässä vaiheessa keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakoh-
tien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.52.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.00.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 5 ja sen käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Valkonen.

19.00 Ville Valkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Terve talous on hyvinvoinnin perusta, ja valitettavasti Suomi on pitkään ollut vaarallisesti velkaantuva hyvinvointiyhteiskunta. Juuri eilen saimme uuden Euroopan komission ennusteen siitä, miltä julkinen taloutemme näyttää, ja se on ehkä ennakko-odotuksia synkempi. Näyttää siltä, että ylitämme kriittisen 90 prosentin rajan mahdollisesti pahimmassa tapauksessa jo ensi vuonna.

Velka on uhka hyvinvoinnille neljästä eri syystä.

Se on uhka ihan meille tällä hetkellä verojaan maksaville ja julkisia palveluja käyttäville suomalaisille sen takia, että se välittömästi lisää korkomenoja, mikä tietenkin haittaa mahdollisuuksia panostaa tärkeisiin asioihin.

Korkomenot ovat erittäin voimakkaassa nousussa, ja tietenkin jokainen lisäeurovelka, joka otetaan, nostaa meidän vuosittaisia korkomenoja sen lisäksi, että toki korkotaso on nollakorkoajasta noussut.

Velka lisää julkisen talouden riskejä. Se heikentää meidän liikkumavaraamme erilaisissa kriiseissä, ja kuten olemme nähneet, niitä tässä maailmassa riittää takuuvarmasti myöskin tulevaisuudessa.

Ja neljänneksi: Velka jää loppujen lopuksi tulevien polvien maksettavaksi. Vaikka me pystyisimme nykykukupolvilla potkimaan tölkkiä eteenpäin ehkä vielä joitain vuosi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

kymmeniäkin, tai vuosia ainakin, niin jossain vaiheessa kustannukset ja riskit tulevat silloisten suomalaisten työssäkäyvien ja yhteiskuntaa pystyssä pitävien maksettavaksi, ja tämä on myös oikeudenmukaisuuskysymys.

Nyt on hienoa ja historiallista, että tänä syksynä on saatu laaja parlamentaarinen sopu velkaantumisen hillinnästä, siitä, että tämä vakava uhka yhteiskunnallemme on tiedostettu, ja olemme yhdessä sopineet ensiaskeleet siitä, miten tähän uhkaan vastataan, yhteistuumin. Näin suurta poliittista sopua mistään yhteiskunnallisen ongelman ratkaisusta harvoin näkee tässä salissa, hyvin harvoin. Nato-jäsenyys lienee samoilla luvuilla edennyt kokonaisuus, ja jossain määrin tätä velkaeurossopimusta voikin kutsua talouspolitiikan Nato-jäsenyyspäättökseksi. Se tulee muuttamaan tapaa, jolla me yhdessä pyrimme tähän uhkaan vastaamaan.

Sopimus selvästi lisää luottamusta Suomen taloudenpitoon niin maan rajojen sisällä kuin ulkona. Se on jo lisännyt ennustettavuutta, ja täytyy sanoa, että jos olisimme onnistuneet aikaisempina vuosikymmeninä samankaltaiseen menettelyyn, niin ehkä tilanne ei olisi näin haastava.

Ehkä kuitenkin kaikkein suurimpana hyötynä itse näen tälle sovellulle sen, että nyt meillä on yhteinen tilannekuva, yhteinen lähtökohta sille, että me kansakuntana, laaja-alaisemmin kuin pelkästään tämä sali, pystymme harkiten, parhaaseen tietoon perustuen valmistautumaan ja päättämään siitä, miten tämä velkakehitys katkaistaan. Tämä mielestäni tuo paljon toivoa suomalaisille siitä, että tämäkin, kieltämättä iso haaste, pystytään ratkomaan ajantasaiseen tietoon perustuen ja suunnitelmallisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Sopimusten arvo on tietenkin loppujen lopuksi niitten toimeenpanossa, ja onkin erinomaista, että toimeenpano on alkanut välittömästi itse sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Tämä käsittelyssä oleva laki julkisen talouden hoitamisesta on ensimmäinen pilari sopimuksen toimeenpanossa. Se on juridinen osa sitä. Se vie lainsäädäntöön sen, mitä poliittisesti on sovittu, ja sitoo kaikkia tulevia hallituksia.

Toinen keskeinen pilari on parlamentaarinen menettely, eli finanssipoliittinen parlamentaarinen työryhmä, joka myös on jo ehtinyt aloittamaan työnsä. Siinäkin toimeenpano on edennyt ripeästi. Työ on alkanut mielestäni hyvin ja rakentavasti. Me uppoudumme aiheeseen varsin perusteellisesti, kuulemme asiantuntijoita, perehdymme uusimpiin materiaaleihin ja ennusteisiin, ja helmikuun loppuun mennessä tulemme laatimaan ensimmäisen raportin, johon sisältyy tämä ensimmäinen seitsemän vuoden rahoitusasematavoite, yli-vaalikautinen suunnitelma ja myöskin alustava tavoite ensi vaalikaudelle. Siitä päästään sitten ympäri yhteiskunnan valmistautumaan tuleviin konkreettisiin toimeenpanopäätöksiin.

Näen tärkeänä, että tälle kokonaisuudelle rakennetaan yhdessä myös kolmas keskeinen tukipilari, joka on laaja kansalaiskeskustelu, laaja yhteiskunnallinen keskustelu. Karkeasti meillä Suomessa on edessä — nyt käytän hyvin karkeaa esimerkkiä, joka ei ole eksakti luvuiltaan vaan havainnollistaa tilannetta — kymmenen vuoden aikana tilanne, urakka, jossa noin yksi viidestoistaosa julkista sektoria hoidetaan tulevaisuudessa jollain muulla tavalla tai vastaavasti korotetaan samalla summalla veroja. Vaikka saisimme talouskasvua aikaiseksi, niin karkeasti tämäntyylinen iso urakka meillä on edessä, ja tämä on niin iso muutos, päivitys yhteiskuntaan, että se edellyttää sitä, että suomalaiset ovat aika tarkkaan miettineet, mitä se tulee tarkoittamaan, ja vaaleissa sitten loppujen lopuksi pääsevät antamaan näkemyksen siitä, minkälainen keinovalikoima valitaan tähän isoon urakkaan. Näin on elintärkeää, että tähän juridiseen lainsäädäntöprosessiin, poliittiseen prosessiin, yhdis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

tetään laaja yhteiskunnallinen keskustelu, ja tästä syystä parlamentaarinen työryhmä on käynnistänyt avoimen kuulemiskierroksen.

Arvoisa rouva puhemies! On rehellistä tunnustaa, että tämä haaste on niin suuri, että yksikään meistä puolueista ei yksinään sitä pysty ratkomaan, ei edes mikään enemmistöhallitus, vaan tarvitaan laajaa ja pitkäjänteistä yhteistyötä. Tämä urakka on kuitenkin hoidettavissa, ja haluaisin antaa suomalaisille sen toivonviestin, että Suomi on pystynyt tähän ennen. Aikana 90-luvulta 2000-luvun ensimmäiseen vuosikymmeneen me suurin piirtein tämänkaltaisen urakka saatiin hoidettua. Lisäksi monet maat ympäri Euroopan [Puhemies koputtaa] pitkin historiaa ovat onnistuneet samankaltaisessa urakassa.

Haluan kiittää kaikkia vastuullisia päättäjiä, jotka ovat nyt tunnustaneet tosiasiat ja ovat valmiita vaikeisiin mutta vastuullisiin päätöksiin. Pelastetaan Suomi yhdessä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen poissa. — Edustaja Sarkkinen.

19.08 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Suomen julkinen talous velkaantuu liian nopealla tahdilla. Velkasuhteen kasvu on saatava taittumaan. Suomi ei ole akuutin velkakriisin partaalla, mutta jos velkasuhteen kasvu jatkuu nykyisellä tahdilla, on ongelmia edessä. Tavoite velkasuhteen taittamisesta on siis jaettu. Valtion velkaantumista mitataan velan suhteella bruttokansantuotteeseen, ja velkasuhde saadaan taitettua, jos talouskasvu on nopeampaa kuin velan ja korkomenojen kasvu. Eli velkasuhdetta voidaan taittaa talouskasvulla tai velkaantumisen vähentämisellä. Velkaantumista on kuitenkin vaikea käytännössä vähentää ilman kasvua.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto ei lähtenyt mukaan parlamentaariseen velkajarrusopimukseen, sillä pelkäämme sen muodostuvan kasvujarruksi ja hyvinvointivaltiota heikentäväksi mekanismiksi. Velkajarrussa sovittiin kansallisena lisäsääntelynä EU-vaatimuksia tiukemmasta velan alentamistahdista 2030-luvulla ja siitä eteenpäin. Meidän mielestämme EU-sääntely olisi tullut tuoda lakiin ilman kansallista lisäsääntelyä. EU:n finanssipoliittiset säännöt ovat kansallisesti pakottavaa lainsäädäntöä, eli ne on tuotava kansalliseen lainsäädäntöön. Me emme näe tarvetta EU-säännöksiä tiukemmille kansallisille vaatimuksille lain tasolla. On huomattava, että jo EU-säännöt ovat varsin tiukat, mikäli niitä noudatetaan pilkulleen.

On hyvä huomata, että Orponkaan hallitus ei ole noudattanut voimassa olevia EU-vaatimuksia sellaisenaan, vaan se on neuvotellut niihin erilaisia joustoja. Mikäli velkajarrussa sovittu sääntely olisi ollut voimassa tällä vaalikaudella, olisi se edellyttänyt useita miljardeja enemmän sopeutuksia kuin mitä hallitus on toteuttanut. Orpon hallituksen jo toteuttamat sopeutukset ovat johtaneet kasvun heikkenemiseen. Vaikka on sopeutettu, velka-aste ei ole taittunut, vaan velka-asteen kasvu on jatkunut. Sopeutukset ovat osaltaan syventäneet ja pitkittäneet taantumaa leikatessaan kulutuskysyntää ja heikentäessään työllisyyttä, ja sitä kautta leikkaukset ovat huonontaneet velkasuhdetta.

Juuri tämä voi muodostua velkajarrun ongelmaksi. Tiukat sopeutukset taantumassa eivät taita velkaantumista, mutta ne vahingoittavat taloutta ja yhteiskuntaa. Kasvu on paras tapa taittaa velkaantumista, ja kasvu on historiallisesti tarkastellen ollut onnistunein tapa velkasuhteen taittamiseen. Pelkona on, että mekaaninen velkajarru johtaa myötäsykliseen talouspolitiikkaan eli kasvun tappaviin sopeutuksiin taantumassa. Uhkana on loputon leikkausten kierre, jossa matalasuhdanteessa tehdyt leikkaukset leikkaavat kasvun ja johtavat velkasuhteen kasvuun ja jälleen uusiin leikkauksiin. Tällainen kierre johtaisi hyvinvointi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

valtion alasajoon ja estäisi vihreän siirtymän kannalta välttämättömät investoinnit. Toivon tietenkin, että velkajarruun soveltamisessa käytetään sitten aikanaan järkeä ja tarpeenmukaista joustavuutta eikä haitalliseen leikkauskierteeseen päädytä.

Arvoisa puhemies! Sopeutukset tulee ajoittaa ja mitoittaa niin, etteivät ne leikkaa kasvua. Sopeutukset tulee kohdistaa niin, etteivät ne tuhoa yhteiskunnan perusrakenteita ja tuhoa hyvinvointivaltiota. Sopeuttaa voi joko lisäämällä tuloja tai vähentämällä menoja. Myös vasemmistoliitto on valmis julkisen talouden sopeutuksiin. Sopeutukset tulee ajoittaa ja mitoittaa niin, ettei niillä tapeta kasvua ja vain päädytä kasvattamaan velkasuhdetta. Sopeutukset tulee kohdistaa sinne, missä rahaa on, eli hyvätuloisille. Me esimerkiksi karaisimme ympäristöhaitallisia yritystukia, lisäisimme suurituloisten verotusta ja laittaisimme pisteen erilaisille pääomaverokikkailuille.

Velkajarrun kansallinen lisäsääntely tulee siis voimaan vasta 2030-luvulla, mutta tällä hetkellä parlamentaarinen finanssipoliittinen työryhmä pohtii, millainen rahoitusasematavoite julkiselle taloudelle tulisi asettaa tuleville vuosille. Vasemmistoliitto on tässä parlamentaarisessa työssä mukana, ja toivon, että voisimme löytää yhteisen järkevän tavoitteen tuleville vuosille.

Arvoisa puhemies! On hyvä huomata, että Suomen julkinen talous ei ole velkaantunut holtittoman taloudenpidon takia. Velkasuhteen kasvun suurin syy on heikko talouskasvu, joka on jatkunut jo pitkään. Julkista taloutta haastaa tulevana vuosina ennen kaikkea väestön ikääntymiseen liittyvät menopaineet sekä puolustusmenojen kasvu. On taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti kestävämpiä, mikäli puolustusmenojen kasvu rahoitetaan leikkaamalla pienituloisilta ja yhteiskunnan peruspalveluista, kuten sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja koulutuksesta. Pääministeri Orpo lupasi viime kesänä, että puolustusmenojen kasvu rahoitetaan kasvulla ja työllisyydellä. Toivon, että pääministeri, ja myös hänen edustamansa kansanliike, pitää lupauksestaan kiinni eikä sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita, sosiaaliturvaa ja koulutusta ajeta alas leikkauksilla. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö poissa. Edustaja Koskela, Jari poissa. Edustaja Partanen poissa. — Edustaja Lyly paikalla.

19.14 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Teen kysymyksen tässä alussa: onko velkajarru jatkossa megaluokan moukari julkisen talouden hoitamisessa? Yritän vastata tuolla lopussa.

Arvoisa rouva puhemies! Viime viikkojen kuuma puheenaihe on ollut velkajarru. Tarve tämän asian käsittelylle tulee EU:n vaatimuksesta saada kansalliseen lainsäädäntöön yhteisiä julkisen talouden finanssipoliittisia sääntöjä. Nyt valmistelussa olevan lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2031. EU:n vaatimukset julkisen velan suhteesta bruttokansantuotteeseen 60 prosenttia ja alijäämästä 3 prosenttia luovat raamit jäsenmaille.

Nykyisestä Suomen julkisen talouden velkaantumisesta ja tämänhetkisestä alijäämästä johtuen EU:n vaatimukset johtavat ensi vaalikaudella noin 6,4 miljardin euron sopeuttamistarpeeseen viimeisten laskelmien ja ennusteiden mukaan, ja seuraavankin vaalikauden eli 2031—2035 sopeuttamistarve on noin 4,8 miljardia euroa. Kaikki eduskuntapuolueet ovat sitoutuneet hoitamaan edellä mainitut EU:n julkisen talouden velvoitteet.

Suomessa valmistelussa olevan velkajarrulain vaalikaudelle 2031—2035 laskelmat osoittavat 4,6 miljardin sopeutusta eli alle EU-vaatimusten. Tulevien vaalikausien sopeuttamisvaatimukset ovat kovia. Tulevat kaksi vaalikautta ratkaisevat, miten onnistumme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

Velkaantuminen on ollut liian nopeaa, ja julkinen velka on nyt noin 88 prosenttia bkt:stä. Huolimatta EU-vaatimuksista olisimme joutuneet saman suuruusluokan sopeutuksen eteen joka tapauksessa. Mikäli onnistumme, velkasuhteemme alkaa hitaasti kääntyä paremmaksi. Joskus 2040-luvun lopulla olemme 60 prosentin tasolla, ja se on ensimmäinen tavoite, ja sen jälkeen tavoite on 40 prosenttia. Miksi? Siksi, että jokainen kriisi nostaa velkasuhdetta vähintään 10 prosentilla ylöspäin. Saisimme puskurin aikaan varautuaksemme paremmin tuleviin haasteisiin.

Arvoisa rouva puhemies! Laaja parlamentaarinen yhteistyö yli hallitus—oppositio-rajojen määrittelee tulevaisuudessa talousraamin kahdeksan vuoden jaksoissa. Kotimaisen velkasuhteen keskimääräinen 0,75 prosentin vuositaso jää pitkäksi aikaa alapuolelle EU:n vaatimusten, koska alijäämämme ja velkaantumismme ovat nyt liian korkeita. Tänään kuulimme valtiovarainministerin ennusteen yhden prosentin tasosta. Näistä lähtökohdista kukin hallitus tekee julkisen talouden talousraamien sisällä arvoistaan lähtevää politiikkaa ja asettaa itselleen vaalikauden loppuun yltävän rahoitusaseman ja muita tavoitteita. Painotukset hallitusten välillä vaihtelevat muun muassa sopeutuksiin ja veronkorotuksiin suhtautumisessa, rakenneratkaisuissa, uudistuksissa, työllisyyden parantamiskeinoissa, talouskasvun aikaansaamisessa huomioiden myös ympäristön aiheuttamat vaatimukset.

Kestävä talouskasvu on välttämätön, jotta pystymme tästä selviämään, ja se ratkaisee sen, miten kivuliaita päätöksiä tarvitaan. Laskelmat on tehty nyt noin puolentoista prosentin talouskasvulle. Jos talouskasvu on korkeampi, sopeutustarve pienenee, ja päinvastoin. Helppoa ei tule olemaan millään hallituksella, sillä julkiseen talouteen kohdistuu tulevaisuudessa kovia paineita muun muassa kasvavien sote-menojen, ikärakenteemme, koulutustarpeiden ja kasvavien korkomenojen ja puolustusmenojen takia.

Arvoisa rouva puhemies! Seuraavia vaaleja käydään edellä kuvatuista asioista ja keinoista, miten eri puolueet niihin vastaavat. Varmaa on, että täysin erilaisia ratkaisuja on keskusteluissa esillä. Kaikki ovat huolissaan julkisesta velasta. Keskustelu siirtyy sisältöihin. Ulkopuolelta tuleviin ei omissa käsissä oleviin poikkeusoloihin, esimerkiksi korona ja selkkaukset ynnä muut, on järjestelmään rakennettu joustoja.

Aika näyttää, miten onnistumme. Megaluokan juttu on, että yli hallitus—oppositio-rajojen parlamentaarisesti määritellään ennakolta vaalikausien talouden liikkumatila ja velan hoitaminen. Ainakin Ruotsi on onnistunut tällä tavalla hoitamaan talouttaan ja luomaan ennustettavuutta. Miksi emme me pystyisi samaan? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.20 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat ja yleisö siellä nettien ääressä! Tänään käsiteltävä finanssipoliittinen kehikko eli tuttavallisesti velkajarru ei ole vain talouspoliittinen kysymys, se on mitä suurimmassa määrin kokonaisturvallisuuden kysymys. Suomen velkaantuminen on ollut liian pitkään huolestuttavalla uralla. Velkavuoren kasvu on muodostunut riskiksi, joka uhkaa sekä valtion kykyä hoitaa perustehtäviään että suomalaisten luottamusta tulevaisuuteen. Vuosittain miljardeja syövät korkomenot ovat pois puolustuksesta, turvallisuudesta, lapsista ja nuorista, terveydenhuollosta ja kyvystämme varautua kriiseihin. Siksi on oikein todeta, että velkajarru on kuin Suomi-auton turvavyö: se on kiinnitettävä ennen liikenteeseen lähtöä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämä pitkän aikavälin velkatavoite ja sitä tukevat kahdeksan vuoden ajalle parlamentaarisesti sovitut tavoitteet vahvistavat Suomen talou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

dellista selkänöjaa. Velan vähentämisen linja on suomalaisten etu. Kun Suomi sitoutuu rakentamaan julkisen talouden kestäväälle polulle, se tarkoittaa käytännössä sitä, että kriisin kohdatessa me olemme valmiita, sitä, että Suomella on kykyä puolustaa itseään, suojata huoltovarmuutta ja turvata kansalaisten arkea. Näin velkajarru toimii osana kokonaisturvallisuutta. Se antaa Suomelle iskunkestävyyttä maailmassa, jossa epävarmuus on uusi normaali.

Arvoisa puhemies! Tänään käsittelyyn tullut velkajarru on ennen kaikkea vastuunkantoa tulevista sukupolvista. Vahva talous on myös vahva puolustuksen ehto. Ilman hyvin hoidettua julkista taloutta meillä ei ole varaa ylläpitää riittävää puolustuskkyä, ei varmistaa toimivia viranomaisketjuja eikä rakentaa pohjoisen elinvoimaa ja alueellista huoltovarmuutta. Velkajarru tukee kaikkea tätä, koska se tekee talouspolitiikasta ennustettavampaa, pitkäjänteisempää ja kestävämpää. Samalla se parantaa Suomen mainetta luotettavana kumppanina ja investointikohteena, mikä on niin taloudellisen kuin strategisen turvallisuutemme perusta.

Arvoisa puhemies! Se, että sidomme itsemme yhdessä tasapainoisen talouden linjaan, on päätös, joka kantaa paljon pidemmälle kuin yksittäinen budjettivuosi. Se on päätös, joka vahvistaa kokonaisturvallisuutta, puolustaa hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus pohjaa ja antaa suomalaisille syyn uskoa tulevaisuuteen. Siksi tämä esitys on välttämätön. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo poissa. Edustaja Rintamäki poissa. Edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

19.24 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun on painettu pitkään velkaasua vähän reilummin, on hyvän sään aikana painettava myös velkajarrua. Tämä hetki on nyt. Suomi on ajanut vuosia talouttaan niin, että kierrokset ovat korkealla, mutta mittaristo huutaa punaista.

Velkaantuminen ei ole tulevaisuuden ongelma vaan tämän päivän suomalaisen arjen uhka. Aivan liian suuri osa verovaroista kuluu nyt korkomenoihin. Jokainen korkoeuro on pois koulutuksesta, turvallisuudesta, puolustuksesta ja hyvinvointipalveluista. Korkomenot ovat maksu siitä, että julkinen talous on ollut aivan liian kauan velkavetoinen. Tämän vuoden osalta tuo lasku on yli kolme miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Kannatan velkajarrua, koska se on Suomelle ja suomalaisille järkevää ylisukupolisesti. Velkaantumisen taittaminen on ainoa keino turvata suomalainen hyvinvointiyhteiskunta. Vahva julkinen talous on kaikkein köyhimmän turva. Olemme voineet nähdä Kreikasta, mihin tilanne pahimmillaan voi johtaa.

Velkajarrun tavoitteena on saada julkisyhteisöjen velkasuhde enintään 60 prosenttiin ja pitkällä aikavälillä 40 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Tämä esitys ei sido käsiä niin, että poliittinen harkinta loppuu. Velkajarru kertoo, miten paljon pitää tehdä, mutta ei sitä, miten se tehdään. Puolueelle jää liikkumavaraa. Sopeutusta voi tehdä menoja leikkaamalla, veroja nostamalla tai kasvua vahvistamalla. Verojen korottamisen tie on kuitenkin Suomessa kuljettu loppuun erityisesti työn verottamisen osalta. Meillä on jo yksi maailman korkeimmista veroasteista. Sen nostaminen uhkasi työn tekemisen, yrittämisen ja investointien edellytyksiä, mikä taas estäisi talouden kasvua.

Arvoisa puhemies! Velkajarrussa tärkeää on myös parlamentaarinen sitoumus. Velkajarruun ovat sitoutuneet kaikki eduskuntapuolueet vasemmistoliittoa lukuun ottamatta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

Tämä on historiallinen hetki etenkin siksi, että myös SDP on nyt ainakin paperilla sitoutunut vastuulliseen talouspolitiikkaan.

Mutta, arvoisa puhemies, se sitoumus ei ole yksimielinen. SDP:n sisältä kuuluu myös toisenlaisia ääniä. Puolueen varapuheenjohtaja Matias Mäkynen ja Krista Kiuru jättivät tähän asiaan eriyvän mielipiteen. Myös entinen puheenjohtaja ja pääministeri Sanna Marin on kritisoinut velkajarrua. Kun puolueessa käydään sisäistä vääntöä siitä, tuleeko velkaantumisen tielle oikeasti loppu, sopii kysyä, Mihin SDP:hen muut puolueet ja äänestäjät voivat luottaa.

Arvoisa puhemies! Velkajarru on investointi tuleviin sukupolviin. Se estää sitä, että lapsemme ja lapsenlapsemme joutuisivat maksamaan meidän tämän päivän kohtuuttomat velat ja niiden korot. Meidän on nyt tehtävä se, mikä on oikein, ei sitä, mikä on helpointa. Kiitän valtiovarainministeri Riikka Purraa tämän tärkeän lain valmistelusta ja esittelystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi poissa. — Edustaja Lindén.

19.28 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Nostan esille kolme kokonaisuutta tästä tärkeästä asiasta, jota nyt käsittelemme.

Ensimmäinen on sellainen, joka ei vielä ole tänään ollut keskustelussa, eikä se tämän asian pääkysymys olekaan. Se liittyy Valtiontalouden tarkastusviraston rooliin, jolta nyt ollaan siirtämässä tehtäviä talouspolitiikan arviointineuvostolle. Haluan itse todeta, että en näe tätä siirtoa kovin perusteltuna. Olen oppinut luottamaan eduskunnan tarkastusvaliokunnan jäsenenä Valtiontalouden tarkastusvirastoon. Me olemme täällä vuosittain saaneet heiltä esimerkiksi finanssipolitiikan arvioinnit ja selvitykset. Tarkastusvaliokunta työskentelee hyvin paljon VTV:n eli Valtiontalouden tarkastusviraston kanssa. Siellä on erinomainen henkilöstö, korkea ammattitaito, ja sillä on lakisääteinen tehtävä tällä hetkellä suorittaa juuri näitä tehtäviä.

Nyt sitä tehtävää ollaan siirtämässä talouspolitiikan arviointineuvostolle, jolla tällä hetkellä on palveluksessaan 1,5 virkamiestä ja luottamusmiestöisiä professoreita, jotka muodostavat tämän neuvoston. No, heille ollaan varaamassa rahoitusta ymmärtääkseni 300 000 euroa, jolla he voivat palkata kolme henkilöä lisää. Sen jälkeen heillä olisi noin viiden henkilön yksikkö päätoimisia työntekijöitä. Verrattaessa VTV:ssä täällä hetkellä on enemmän. Tämä on asia, josta minusta pitäisi keskustella, vaikka se ei ole nyt tietenkään se politiikan pääkysymys tässä, ja sitä tullaan tietysti käsittelemään.

Toinen asia on tietenkin tämä pääkysymys eli tämä valtionvelka. Jos tekee ihan pikaisen historiallisen analyysin, niin tässä viimeisen vajaan sadan vuoden aikana Suomen valtionvelka on neljä eri kertaa noussut kovin korkeaksi.

Vuonna 1940 talvisodan jälkeenkin valtionvelan osuus bruttokansantuotteesta oli vielä alle 30 prosenttia. Nyt huom. puhun valtionvelasta. Käsité julkinen velka on laajempi. Siinä on kuntien ja hyvinvointialueiden ja muiden julkisyhteisöjen velka mukana, mutta jos valtionvelasta puhutaan, niin vielä talvisodan jälkeenkin se oli alle 30 prosenttia, mutta vuonna 44 jatkosodan päättyttyä se oli noussut 71 prosenttiin. Siitä se alkoi voimakkaasti alentua, ja esimerkiksi vuonna 1961 se oli 9 prosenttia bkt:stä. Alimmillaan se kävi vuonna 1974, jolloin se oli 3 prosenttia. Voimmeko kuvitella? Siis kolme prosenttia oli valtionvelka bkt:stä. Silloin oli muun muassa sosiaalidemokraattien johtama hallitus Suomessa. No, sen jälkeen se nousi seuraavan kerran 90-luvun laman aikana erittäin voimakkaasti, erit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

täin nopeasti sieltä noin 15 prosentin tasolta sinne 70 prosentin tasolle, josta se sitten kahden peräkkäisen Paavo Lipposen hallituksen, siis sosiaalidemokraattien johtaman hallituksen aikana, ja itse asiassa 16 vuoden kasvun aikana, putosi tämä prosenttiosuus taas sinne alle 20 prosentin luokkaan, josta se nousi finanssikriisin aikana yli 60 prosenttiin, siitä las-ki taas tuonne 35—40 prosentin tasolle, josta se on nyt noussut, siis huom. valtionvelka, 65 prosentin tasolle bkt:stä. Julkinen velka kokonaisuudessaan, kuten edustaja Lyly ja myös valtiovarainministeri täällä totesi, on jo hyvin lähellä 90:tä prosenttia, ja siinä on mukana kuntien ja hyvinvointialueiden velka.

Eilen olin oman kotikaupunkini Turun kaupunginvaltuustossa, ja kun teimme sinne taloussuunnitelmaa, niin huh huh sitä velan kasvun määrää, mikä siellä on, ja niin se näyttää olevan kunnissa ja hyvinvointialueilla vähän muuallakin.

Sitten viimeinen asia tässä — kolme kokonaisuutta sanoin puheenvuorossani käsitteleväni: miksi itse luotan tähän velkajarruun?

Se ei ole minusta erityisen dramaattinen asia, joskin hyvin tärkeä asia. Kertasin äsken historiaa, ja siitä näitte ja kuulitte, minkälaista aaltoliikettä tässä on ollut. Aina jos me saamme bruttokansantuotteen kasvamaan yhden prosenttiyksikön vuodessa enemmän kuin mitä velan kasvu on, niin tapahtuu velan suhteellisen osuuden vähenemistä ainakin sillä 0,75 prosenttiyksiköllä bruttokansantuotteesta. Me voimme tehdä laskelmaharjoituksen vaikkapa sillä tavalla, että jos silloin vuonna 2033 meidän bkt on 340 miljardia euroa ja se kasvaa siitä vaikkapa vain yhden prosentin vuodessa eli nousee neljässä vuodessa sinne 350 miljardiin ja jos samana aikana velka lähtötilanteessa on 90 prosenttia eli 305 miljardia ja se ei lainkaan lisäännä, niin pelkästään tämä yhden prosentin bkt:n kasvu alentaa 90 prosentista 87 prosenttiin neljässä vuodessa eli juuri sen 0,75 prosenttiyksikköä per vuosi tämän velan osuutta.

Eli olennaista ja tärkeää tässä on se kasvun aikaansaaminen. Toki yhtä tärkeää on myös se velan kurissa pitäminen, koska jos se velka kasvaa, niin, kuten äsken totesin, velka voi kasvaa esimerkiksi yhden tai kaksi prosenttia vuodessa, mutta silloin talouden pitää kasvaa kolme tai neljä prosenttia vuodessa. Tämä on käytännössä se yhtälö, ja eikö tällainen tavoite ole aina hyvän taloudenpidon perusta? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne poissa. Edustaja Honkonen poissa. — Edustaja Kangas.

19.34 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Sotien jälkeen pula-aikana syntynyt äitini aina muistaa sanoa, että kun on paikka paikan päällä, niin on markka markan päällä. Paikkoja on kyllä riittänyt viimeisenä parina vuosikymmenenä Suomen teissä, mutta kasvusta ja markoista ei ole tietoaakaan. — Markasta ikävä kyllä ei ole tietoa ihan kirjaimellisestiikaan kenelläkään.

Taloudessa voidaan syytellä meitä edustajia vasemmalta oikealle vuosien saatossa, mutta yksi tosiasia on jäänyt hyvin vähälle puheelle tässäkin keskustelussa. Nyt viimeisimpinä vuosina, kun inflaatio runteli Eurooppaa ja rahapolitiikkaa suitsittiin voimakkein askelin, tilannehan oli se, että Suomessa oli voimakas stagflaatio, kun EKP Euroopassa suitsi inflaatiota. Ilman Suomen omaa rahaa, Suomen markkaa, meillä ei ollut mitään mahdollisuuksia tehdä omia finanssipoliittisia toimia asialle. Vaikka me halutaan olla yhteisessä Euroopassa ja olla osa niin yhteistä Eurooppaa, puolustusta, kauppaa kuin kaikkea muuta-kin, niin fakta on se, jopa taloustieteilijät sen ovat tunnustaneet, että Suomen talous oli nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

niin eriytynyt muun EU:n ja euroalueen taloudesta, että oma valuutta olisi pelastanut jo puolet tästä viimeksi nähdystä kriisistä. Tilanne on yksinkertaisesti se, että mikäli tämä nykyinen kehitys jatkuu eikä meillä ole omaa rahaa, niin velkajarrusopimuksesta huolimatta tässä talossa kiistellään vielä paljon, kuinka radikaaleja sopeutustoimia me tullaankaan tekemään.

Velkajarrupaperi on yksi aivan erinomainen keino, mikä tulee suitsimaan kaikkein rajuimpia irtiottoja ja populismia. Velkaantumiskehitys on ollut pitkän aikavälin tulos, ja kuten edustaja Lindén tuossa edellä sanoi, väristä riippumatta hallitukset ovat välillä onnistuneet sitä taittamaan ja välillä kasvu on lähtenyt täysin laukalle. Itse tykkään poliittisesta väristäni huolimatta antaa tunnustusta myös muunvärisille ministereille, ja viimeisin velan kasvun taittaja oli Sipilän hallitus, ja siitä erityiskiitos Sipilälle. Suosiota siitä ei ikävä kyllä tullut myöskään Sipilän hallituksessa, niin kuin ei entistä hankalammassa tilanteessa olevalle Orpon ja Purran hallituksellekaan. Mutta jonkun on ne hankalat toimet tehtävä. Aina ei voi välttää vastuuta.

Arvoisa puhemies! Nyt kun seuraavaa hallitusta lähdetään muodostamaan ja käydään keskustelua hallituksen tulevista talouslinjauksista, toivon aidosti sydäimestäni, että tässä talossa on sellaisia edustajia, jotka eivät pelkää oman takamuksensa puolesta. Siellä tullaan tekemään sellaisia päätöksiä, jotka yrittävät pelastaa Suomen talouden, Suomen itsenäisyyden ja Suomen itsenäisyyden, mutta samalla myös, ikävä kyllä, moni edustaja tulee tervamaan oman takamuksensa kannattajien silmien edessä toreilla. Suosiota tästä ei tule, mutta päätökset ovat välttämättömiä, eikä niitä silti pidä pelätä. Ne on kes-tettävä ja kohdattava pystypäin.

Suomen talous on todella haastavassa tilanteessa, ja kasvua on saatava, mutta kuten ministeri Purra päivällä sanoi, me emme voi luottaa kasvuhöttöön. Kasvuhöttö-sanaa kritisoi-tiin tässä salissa hyvin voimakkaasti, mutta mielestäni se on juuri oikea sana kuvaamaan sitä, mikä talouspolitiikan tilanne Suomessa on ollut. Velanottoa velanoton päälle on aina perusteltu kasvutoimella. Vaikka tämä kasvutoimeksi naamioitu velanotto ei olisi tuonut minkäänlaista kasvua, niin aina on pystytty perustelemaan kasvulla: tämä toimi tuo kasvua, ja jälleen elvytämme ja luomme kasvua, vaikka mitään kasvua ei ole ollut missään vaiheessa näköpiirissä, vaan uudella velalla on paikattu kuralla olevaa valtiontaloutta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

19.39 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva velkajarru on tuiki tarpeellinen suomalaisten veronmaksajien ja ennen kaikkea tulevien suomalaisten veronmaksajien kannalta. Nähdäkseni tämä esitys suojaa nimenomaan veronmaksajia poliittikkojen mielivallalta ja erilaisilta haluilla, joita aina syntyy politiikassa luonnollisesti ja etenkin vaalien alla. Se tuo siis tietynlaista realismia siihen keskusteluun toivottavasti myös eduskuntavaaleissa siitä, mihin sitten on varaa. Toisaalta se parhaimmillaan myös pakottaa puolueet avaamaan jo eduskuntavaaleissa hyvin yksityiskohtaisesti, mistä he olisivat valmiina sopeuttamaan, jolloin saadaan käyntiin aito kansalaiskeskustelu siitä, mitkä asiat suomalaiset priorisoisivat julkisista menoista pois.

Kyllähän tätä asiaa on selvitetty jo pidemmän aikaa. Esimerkiksi Evan kyselytutkimuksessa suomalaisilta kysytään säännöllisesti, mitkä menokohteet valtion budjetissa olisivat sellaisia, mistä olisitte valmiit sopeuttamaan. Harmillinen homma tietysti siinä kyselyssä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

on se, että ne kohteet, mistä suomalaiset ovat valmiina sopeuttamaan, eivät nauti kovinkaan laajaa suosiota täällä eduskunnassa. Nostaakseni sieltä muutaman esiin: muun muassa taide ja kulttuuri kuuluvat aika suosittuihin kohteisiin, tai Yleisradiolta leikkaaminen, maahanmuutosta leikkaaminen, kehitysavusta leikkaaminen, valtionhallinnosta leikkaaminen. Nämä ovat sellaisia, mitä suomalaiset näkevät prioriteettilistalla korkealla, kun heiltä kysytään, mistä pitäisi sopeuttaa.

No, onneksemme nämä sopeutuskohteet löytyvät tämän hallituksen ohjelmista. Valtionhallinnosta leikataan yli puoli miljardia euroa, kehitysavusta hallituskauden aikana yli 1 300 miljoonaa euroa, Yleisradio on lähtenyt kulukuurille, ja myöskin taide- ja kulttuuriala on mukana sopeutuksissa. Mutta nämä kyseiset kohteet eivät sitten juurikaan näy opposition vaihtoehtobudjeteissa, mikä on surullista ottaen huomioon, että näille nimenomaan suomalaisilta laaja tuki kuitenkin olisi.

Mutta sitten itse velkaantumiseen. Eihän velkaa pidä automaattisesti pitää minään pahana asiana, sitäkin täällä aina muistutetaan, mutta Suomen tapauksessa on kaksi ongelmaa, joista ensimmäinen on se, että velan kasvuvauhti on aika korkea, ja toinen on se, mitä sillä velalla rahoitetaan: sillä rahoitetaan peruskäyttömenoja. Eli kääntäen: jos esimerkiksi yksityishenkilö ottaa pankista lainaa ostaakseen asunnon tai sijoitusasunnon, niin voiko nähdä pahana asiana, jos ottaa velkaa tällaiseen asiaan? No ei. Mutta voiko nähdä ehkä hiukan ongelmallisena taloudenpidon kannalta, jos ottaa kuukaudesta toiseen lisää velkaa rahoittaakseen peruselämän menoja, kuten esimerkiksi ruokaostoksia tai sitten vain hurvittelua, kun on ollut hauskaa ja jäänyt vanha elämäntapa päälle ja ottaa kulutusluottoja sitten siihen? No, tällä hetkellähän Suomen valtio ottaa käytännössä velkaa rahoittaakseen meidän nykyiset luvut palvelut, joita poliitikot ovat menneet lupaamaan, ja niistä ei uskalleta päästää irti edes siinä tilanteessa, että rahat eivät riitä, ja sen takia meillä velan kasvuvauhti kasvaa koko ajan.

No, se suurin ongelma, mikä siitä syntyy, ovat tietenkin kasvavat korkokulut. Muistan elävästi, oliko vuonna 2022, kun vasemmistoliiton entinen edustaja Jussi Saramo totesi, että tämän hallituksen aikana ottama velka on jatkossakin nollakorkoista eli toisin sanoen ilmaista rahaa veronmaksajille. No, kuinkas sitten kävikään? Kun katsotaan tällä hetkellä valtion korkomenoja, niin itse asiassa ne ovat yli kolme miljardia euroa ja ne ovat kasvamaan päin. Se kolme miljardiakaan ei välttämättä vielä kerro mitään, mutta sen voi tietysti kääntää niin, että jos me otetaan kaikki sisäministeriön menot eli poliisi, Rajavartiolaitos, lisätään siihen vielä oikeusministeriön menot eli meidän oikeudenhoidon palvelut, vankilakustannukset, kaikki, niin nämä velan korkomenot ovat enemmän kuin nämä osat yhteensä. Eli mitä kaikkea sillä kolmella miljardilla saisikaan, ja kuinka monta erilaista sopeutustoimea oltaisiin voitu välttää, jos meillä ei menisi näin paljon rahaan korkomenoihin? Siinä vasta kysymys. Eli tämän takia on erittäin tärkeätä, että sitä velkaa saadaan hallintaan.

Toinen asia, minkä takia se on tärkeätä: Jos ajatellaan sekä 90-luvun lamaa, finanssikriisiä, koronavirusta että sitten Ukrainan sotaa, niin jotta voit varautua tämän kaltaisiin talouden sokkeihin, niin sinullahan pitää olla puskureita. Toisin sanoen sinä et voi olla ylivelkaantunut, koska hätätilanteessa sinulla voi olla vaikeuksia saada enää markkinoilta velkaa, tai vaihtoehtoisesti, jos saat sitä velkaa, niin sen velan hoitokustannukset ylittävät sinun kantokykysi, minkä seurauksena joudutaan tekemään merkittäviä sopeutustoimia toisaalla. Tällä hetkellä ollaan vähän siinä tilanteessa. Velkaantuminen on edelleen voimakasta, samaan aikaan ovat päällä voimakkaat sopeutukset. Oppositio nauraa, että te ette saa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

sopeutettua valtiontaloutta, mutta toisella kädellä he sitten huutavat, että tästäkään ei pidä sopeuttaa. Eli ollaan tämmöisessä ikävässä kierteessä, jossa sitten koko Suomen kansa kärsii ja ajaudutaan tilanteeseen, jossa sopeutetaan jatkuvasti ja tilanne entisestään pahenee.

Mutta erittäin hyvä tämä velkajarru. Parhaimmillaan tämä mahdollistaa laajan parlamentaarisen sovun siinä, mistä sopeutetaan, mutta se kuitenkin tarkoittaa sitä, että puolueet joutuvat jatkossakin itse määrittelemään, mitkä ovat ne prioriteetit, mistä haluaa sopeuttaa, ja on entistä tärkeämpää tuoda se suomalaisille myös esiin vaaleissa.

Nostan vielä sen, kun täällä kritisoitiin valtiovarainministerin puhetta tästä kasvuhomasta, että sille ei saisi naureskella. No, eihän sille kukaan naurakaan, mutta eihän sen varaan voi laskea, että hei, koska me ei uskalleta sopeuttaa, niin lyödään kasvuluvuksi viisi prosenttia vuodessa, niin sillä me säästyään sopeutuksilta. Tämä on erittäin vaarallista. Meidän pitäisi nähdä, että on joku perusura, että tämän verran suurin piirtein tulee kasvua. Jos sen ylitse tulee, se on positiivinen juttu — jes, nyt meidän ei tarvitsekaan sopeuttaa niin paljon. Mutta ei voida olettaa, että jostain taikatynnyristä syntyy kasvuprosentteja valtiontalouteen, joilla sitten kuitataan tämä velka. Se on positiivinen lisä, jos näin käy, mutta ei sen varaan voi laskea, ainakaan ilman valtiovarainministeriön virkamiesten auditointia siitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

19.45 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Eduskunta-puolueiden yhteinen työryhmä pääsi lokakuussa sopuun niin sanotusta velkajarrusta, jolla pyritään hillitsemään julkisen velan kasvua tulevina vuosikymmeninä. Vasemmistoliitto jäi sovun ulkopuolelle. Lehtitietojen mukaan SDP:n talousosaaja, 3. varapuheenjohtaja Matias Mäkyinen jätti eriävän mielipiteen eduskuntaryhmänsä velkajarrupäätöksestä kansanedustaja Krista Kiurun kannattamana. Eduskuntaryhmän kokouksessa käytettiin useampi kriittinen puheenvuoro siitä, että SDP päätti kannattaa parlamentaarisen työryhmän kompromissia velkajarrusta. Sinänsä tämä on hieno asia, että SDP on mukana tässä, mutta tietenkin se antaa näille koville talousosaajille jonkinlaiset ränget kaulaan niin, ettei nyt enää jatkossa sovi puhua ihan mitä sattuu eikä luvata mitä sattuu.

Arvoisa rouva puhemies! Velkajarrulla on tavoite saada Suomen velkaantumisaste laskuun, ja velan alenemisvauhdiksi on sovittu 0,75 prosenttiyksikköä vuodessa, tavoitteena ensin 60 prosentin velkasuhde. Meidän valtiomme talouden tulot eivät ole kasvaneet 17 vuoteen, menot sen sijaan ovat. Tämä on tarkoittanut velkaantumista. Olemme eläneet yli varojemme. Itseäni hävettää ja nolottaa tämä tilanne, että yhä edelleen joudumme niin tekemään, mutta siellä on muun muassa jo useiden miljardien korkomenot näistä valtionlainoista, mitä tähän asti on otettu. Velkaantumisen taittaminen vaatii isoja ponnisteluja. Suomen täytyy käyttää kaikkia talouden valttikorttejaan tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Siksi ihmettelenkin kovasti ehdotuksia ja esityksiä, joilla pyritään rapauttamaan aivan toimivien yritysten kannattavuutta.

Hyvä esimerkki tästä on se, miten salin vasemmalta laidalta käydään kerta toisensa jälkeen turpeen kimppuun. Tämä on aivan käsittämätöntä. Liki 20 vuotta sitten venäläisen energian ystävä, edustaja Kiljunen äänestyytti uusiutuvan turpeen fossiiliseksi vastoin kaikkia biologisia faktoja. Tämä on aivan täysin järjetöntä. Viimeistään velkajarrun myötä kaikkien pitäisi ymmärtää täällä, että turve on osa ratkaisua, ei osa ongelmaa. Koettakaas mennä sanomaan norjalaisille, että se öljy, mitä te myytte ympäri maailmaa, on fossiilista,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

sitä ei saa nostaa — tämä on aivan täysin järjetöntä. Ei kyllä ole. Mutta näin vain on sitä energiaa tuotu ulkomailta. Venäläistä öljyä on rahdattu ensin satamaan laivalla. Sieltä on sitten saatettu ajaa vaikka nyt Alajärven kokoiselle kunnalle useita rekkakuormia, varmaan satoja rekkakuormia vuodessa, ja sillä on lämmitetty rakennuksia. Yhtä öljyrekkakuormaa vastaa kaksi rekkakuormaa turvetta. Me oltaisiin voitu polttaa kotimaista turvetta, siitä olisi suomalainen yritys kenttä hyötynyt, eivätkä ne rahat olisi valuneet sitten sinne Venäjälle. Mutta kuten jo äsken sanoin, niin tämä juttu alkaa aina vain enemmän haisemaan, kun miettii tätä, miksi sitä turvetta ei ole saanut nostaa. Olisihan se nyt ollut kamalaa, jos ne rahat olisivat jääneet kotimaahan. Nyt täällä taas sitten tätä fossiilista öljyä, yhtä rekkakuormaa, halutaan korvata puulla, joka poltetaan sitten hakkeen muodossa, ja siihen vaaditaankin sitten neljä rekkakuormaa sitä puuhaketta. Tämä pitäisi ennemmin myydä sahatarvarana ja selluloosana ja paperina maailmalle, mutta näin mänttiä täällä maassa on, että vientituotteet jätetään nostamatta tai poltetaan ja sitten vielä kaiken kukkuraksi tuodaan Italiasta jätettä tänne maahan, tuhotaan omaa huoltovarmuutta. Ei ole järjen häivää.

Mutta kuitenkin lopuksi: On hienoa, että tällaiseen puoluerajat ylittävään sopimukseen on päästy. Voisimme ottaa tämän tavoitteeksi myös muissa poliittisissa kysymyksissä. Suomeen voitaisiin ottaa käyttöön joku italialaisen jäte-energian jarru, tai yhtä tärkeää Suomen talouden kannalta olisi ottaa käyttöön mamujarru. Tavoitteena olisi parlamentaarisen sovun siivittämänä laskea Suomeen kohdistuvan haittamaahanmuuton määrää ja lopulta lopettaa se kokonaan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

19.52 Antti Kangas ps: Kiitos, arvon rouva puhemies! Haluaisin kiittää ensinnäkin edustaja Bergbomia erinomaisesta puheesta tästä kokonaistilannekuvasta, mikä meillä tällä hetkellä on käsillä. Siihen haluaisin lisätä oikeastaan sen totuuden, minkä edessä me kaikki täällä ollaan, eli nämä leikkaukset, vaikka ne ovat käyneet tosi kipeää tiettyihin ihmisryhmiin, ovat vasta kosmeettisia, mikäli aitoa kasvua ei saada luotua — huomio: nämä tehdyt leikkaukset ovat täysin kosmeettisia, mikäli kasvua ei saada aikaan ja velkaantumistahiti kiihtyy. Tämä on karu sanoma, mutta tämä on totta, ja velkajarrupaperi ennestään tuo tätä tilannekuvaa lähemmäs konkretiaa. Mikään puolue ei voi väittää, etteikö voisi joutua tosi hankalien leikkausten eteen.

Sitten tähän edustaja Mäenpään aivan erinomaiseen turvepuheeseen: en voi olla mitään muuta kuin samaa mieltä tästä, ja joku saattaa sanoa, että miten tämä kuuluu velkajarruasiaan, mutta tämä nimenomaan kuuluu.

Turve esimerkiksi on yksi hyvä malli siitä, millä me saataisiin Suomi nousuun ja kannattavaa yrittämistä, vientituotteita. Tälläkin hetkellä esimerkiksi Neovalla on aktiivihiilituotantoa Ilomantsissa — aktiivihiiltä, millä korvataan kiinalaista kivihiilellä tehtyä aktiivihiiltä, valtavan hieno suomalainen innovaatio, turveaktiivihiili. Siellä tehdään biostimulantteja ja valtavaa kehitystyötä biostimulanttien kehitykseen. Kun ilmastomuutoksen myötä Etelä-Euroopan kesät kuivuvat ja kuumenevat, niin eteläeurooppalaiset kasvintuottajat, puutarhurit tarvitsevat suomalaisesta turpeesta tehtyä biostimulanttia, entsyymiä, millä he saavat kasvun vauhtiin. Lisäksi siellä on maanparannusaineita. Nyt kun polttoturpeesta on tehty käytännössä rikollinen — tänään justiin luin ikävän uutisen, että Salon kaukolämmöntuotannossa on päätetty nyt luopua kokonaan turpeen käytöstä — suomalainen turveyhtiö on kehittänyt näiden alempien pohjakerrosten käyttöön tämmöisen maanparan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

nusaineen, mitä myydään Etelä-Eurooppaan parantamaan karua maata. Lisäksi siellä on eläinrehuja. Siellä on vaikka mitä innovaatioita tulossa turpeesta, ja joskus tulevaisuudessa kenties tämä turpeesta tehtävä polttoainekin saattaisi pelastaa meidät uudelleen.

Loppu onkin sitten ideologiaa. Tällä hetkellä esimerkiksi turpeentuotannon luvitus on täysin jumissa, eikä sitä orastavaa kasvua saada sieltä poimittua. Vaikka yritykset ja yrittäjät tekevät kaikkensa, että ne saavat Suomeen kannattavaa vientiä, työpaikkoja, tuloja, niin ei. Tässä talossa tehdään regulaatiota, mikä tekee turpeesta ja turveyrittäjästä täysin lainsuojattoman — joka ei todellakaan ole mikään Venäjän kätyri niin kuin Teboilin öljy-yhtiöt — tekee turveyrittäjästä käytännössä rikollisen, eikä lupia heru, ei yksinkertaisesti heru. Tämä tilanne on täysin kestävä. Tällä hetkellä pakotteiden alaiset öljy-yhtiöt toimivat Suomessa, mutta silti me ei saada turveinnovaatioita maailmalle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

19.55 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Vielä pari sanaa puolueiden sitoutumisesta tähän velkajarruun.

Nythan meillä on julkisuuden kautta ihan olemassa oleva tieto, että vasemmistoliitto ainoana puolueena ei sitoutunut tähän velkajarruun, mutta tämän lisäksi huolestuttavia uutisia kantautuu sosiaalidemokraateista, jotka tällä hetkellä johtavat gallupeja. Voidaan myös olettaa, että mikäli tämä tilanne jatkuu — toivottavasti ei, mutta jos jatkuu — te voittaisitte vaalit ja mahdollisesti neuvottelisitte hallituksesta. Teidän julkisten tietojenne mukaan, mitä toimitukset kertovat, teidän ryhmässänne tämä velkajarruun lähteminen ei ollutkaan ihan yksimielinen päätös. Nimittäin puolueen varapuheenjohtaja Matias Mäkynen vastusti asiaa lehtitietojen mukaan, näin myös ilmeisesti sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Krista Kiuru, kokenut ministeri sosiaalidemokraateissa. Tämän lisäksi julkisuuteen vastakkaisia kommentteja antoi myös emerituspuheenjohtaja, emerituspääministeri Marin, joka ilmaisi, että hän ei usko tämänkaltaisiin velkajarruihin — tällä lailla vapaasti suomennettuna hänen sanomisistaan. Eli vastavetoa löytyy.

Tässähän nyt tullaankin siihen, että jos sitoutuminen velkajarruun aiheuttaa tämän mitaluokan vaikeuksia erittäin korkea-arvoisissa sosiaalidemokraateissa siinä vaiheessa, kun te olette oppositiossa ettekä ole lyöneet mustetta alle yhteen ainoaan sopeutukseen vaan päinvastoin olette täällä haukkuneet kaikki hallituksen sopeutukset, niin kuinka vaikeaa se sopeuttaminen mahtaa olla tilanteessa, jossa te joudutte aidosti kantamaan vastuuta niistä päätöksistä. Tämähän on se iso kysymys. Kyllä toivon, että saatte rivit suoriksi — nimittäin erittäin raskaat neljä vuotta tulee sopeuttaa kymmenen miljardia tilanteessa, jossa edes puoluejohto ei pääse yksimielisyyteen siitä, pitääkö Suomen velkaantuminen laittaa kuriin vai ei.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigeliu.

19.57 Joakim Vigeliu ps: Arvoisa puhemies! Kuten edellä todettua, Suomi on sitoutunut nyt laajalla parlamentaarisella hyväksynnällä, siis eduskunnan hyväksymällä, velkajarruun, jolla pyritään siihen, että julkinen talous tasapainottuisi ja että me saataisiin jopa se velkasuhde laskuun, takaisin pohjoismaiselle tasolle. Tällähän me ei olla hetkeen oltukaan, koska olemme velkaantuneet kovaa vauhtia ja talouskasvu on jäänyt uupumaan siitä huolimatta, että kovasti kaikki hallitukset ja kaikki puolueet ovat sen talouskasvun tärke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

yttöä korostaneet. Ne ovat kuitenkin monesti vähätelleet tai vesittäneet tehtäviä säästöjä, jolloin lopputuloksena on ollut, että ei ole juuri ollut reaalista talouskasvua viimeiseen 15—20 vuoteen, kun taas sitten menokehykset ovat paukkuneet hallituskaudesta toiseen. Lopputuloksena on menokuria tuleville vuosille, tuleville hallituskausille.

Mielenkiintoisen taustan tälle velkajarrulle, johon nyt ollaan saatu sekä täällä oikeamalla puolella salia, keskellä salia että vasemmallakin puolella salia puolueita mukaan, antaa se, että kuitenkin viimeiset kaksi vuotta erityisesti vasen puoli salia on vastustanut suurta osaa valtiontalouden tasapainotustoimista, joita tämä hallitus on hyvin vaikeassa tilanteessa joutunut tekemään. On vastustettu säästöjä, on vastustettu veronkorotuksia, on vastustettu rakenteellisia uudistuksia esimerkiksi työmarkkinoilla. On vastustettu aika johdonmukaisesti useimpia, ehkä jopa liki jokaista tähän saliin tuotua säästöä, veronkorotusta, työmarkkinauudistusta. Aika harvasta kaikista näistä talouden tasapainotukseen tähtäävistä toimista tämä sali on pystynyt olemaan yksimielinen. Erityisesti SDP on hyötynyt siitä vastustamisesta merkittävästikin. Sen takia SDP on tällä hetkellä gallupjohtaja ja sitä ennakoidaan tulevaksi pääministeripuolueeksi.

Kuitenkin mielenkiintoinen piirre on nyt se, että SDP on lähtenyt muuttamaan hieman linjaansa ainakin puheiden tasolla ja on yhtäkkiä sitoutuneempi valtiontalouden tasapainotukseen, sitoutuneempi ikäviinkin toimiin: leikkaamiseen, säästöihin, veronkorotuksiin ja niin edelleen. Nyt kun tämä velkajarru täältä tulee, niin siitä tehdään vakinaisempi osa meidän vaalikeskusteluista, meidän päätöksentekoa ja lopulta sitä hallituspolitiikkaa, mitä tulevat hallituksetkin sitoutuvat tekemään. Aivan perusteltu kysymys on se, mitä edustaja Bergbom tässä vieressä kysyi: voiko SDP olla yhtä sitoutunut talouden tasapainotukseen hallituksessa ollessaan ja hallitusta johtaessaan kuin se tällä hetkellä on ollut oppositiossa, kun kipuilua on nähty jo nyt oppositiossakin ollessa, kun vallassa ei olla? Siellä on korkea-arvoisia — varapuheenjohtajistoa, ex-pääministeriä — jotka ovat irtisanoutuneet tästä linjasta. Mitä käy vaalikeskusteluissa? Lupaako SDP silloinkin, että velkajarrua ja talouskuria on luvassa, vai lähteekö kuitenkin laukalle ja luvataan menolisäyksiä kansalle, vaikka todellisuus [Puhemies koputtaa] tulee olemaan karu ensi vaalikaudella, [Puhemies koputtaa] kun velkajarru iskee, oli vallassa vasemmisto, oikeisto tai keskusta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

20.01 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Piti oikein tulla tänne pönttöön kehuaan edustaja Kankaan ensimmäistä puheenvuoroa. Hän nosti siinä sen ongelman, mistä tämä maa ehkä kaikista eniten kärsii, eli tämä maa kärsii siitä, että meillä ei ole omaa valuuttaa. En ole kauhean kiitollinen siitä, että Suomi liittyi Euroopan unioniin, mutta se on suoraan sanoen kauheata, että me liityttiin eurovaluuttaan. Tästä nämä ongelmat johtuvat. Meillä ei ole omia keinoja tasapainottaa talouttamme rahan arvon muutoksella.

Sitten haluaisin tuosta Kankaan toisesta puheenvuorosta vielä sanoa, että hän ansiokkaasti käsitteli myös turveasiasa. Suomessa on tällä hetkellä valtava vientipotentiaali kasvuturpeessa. Kuiviketurpeesta on pulaa, se loppuu hetken päästä. Täällä Suomessa käytetään rahaa koko ajan siihen, että etsitään kuiviketurpeelle korvaavaa vaihtoehtoa, vaikka tiedetään, että sille ei ole yhtä hyvää vaihtoehtoa, ei ainakaan edullisempaa ja yhtä hyvää vaihtoehtoa. Eli turpeessa on meillä mahdollisuus vientiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

Tästä velanotosta haluan kuitenkin pohtia sitä asiaa, kun täällä kaikkea vastustetaan. Vasemman laidan oppositio vastustaa veronkorotuksia, sitten se vastustaa veronalennuksia, kaikenlaisia säästöjä. Tämä on aivan käsittämätöntä. Jos kotitalous tai yritys olisi tällaisessa tilanteessa kuin tämä maa on — yhtä paljon velkaa, yhtä huonot näkymät — niin kyllä minä ihmettelen, minkälaisia ohjeita sosiaalidemokraatit antaisivat sitten tälle yksityistaloudelle tai yksityiselle yritykselle. Jos yritys tai kotitalous kuluttaa enemmän kuin tuottaa, niin sehän velkaantuu koko ajan, ja se on sellaista syömävelkaa niin sanotusti. Ei investoida mitään, sitä rahaa ei siis käytetä investointeihin vaan yleiseen elämiseen ja talouden pyörittämiseen. Tällainen yritys menee konkurssiin, ja kotitalous pankin toimesta joutuu ahtaalle ja päättyy ikään kuin konkurssiin, lähtee tupalta.

Tämä on huolestuttava tilanne, missä maamme on, ja sitä ei pikavipeillä pelasteta. Tämä on ihan käsittämätöntä, ja jollakin lailla itse koen näin, että erityisesti viime vaalikaudella tällaisia pikavippejä otettiin ja nostettiin koronan varjolla ja kaiken varjolla, ja sitten annettiin elvytyspakettia italialaisten pesuhuoneremontteihin ja ikkunaremontteihin — siis aivan käsittämätöntä. Viime hallitus, jossa siis pääpuolueina olivat keskusta ja sosiaalidemokraatit, antoi rahaa Italiaan pesuhuone- ja ikkunaremontteihin. On se käsittämätöntä. Toki huomattava osa kokoomuksesta mahdollisti tämän, ja he tukivat tätä viime kaudella vallassa ollutta vasemmistohallitusta. Tämä on vähän niin kuin pikavippiä tavallansa, että hei, sitoudutaan maksamaan seitsemän miljoonaa velkaa takaisin, josta saadaan itselle kaksi miljoonaa. Tämä on vähän sama kuin menisi tuohon Mannerheimintielle ja tilaisi Klarnalla pizzan. [Aki Lindén: Juha, ne oli miljardeja!] — Anteeksi, sanoinko minä, että miljoonia? — Kiitos. Tämä oli asiallinen huomautus SDP:stä, että nämä olivat siis miljardeja eivätkä miljoonia. Eli otettiin seitsemän miljardia velkaa, siis 7 000 miljoonaa otettiin meidän veronmaksajille velkaa, että saatiin siitä itselle käyttöön 2 000 miljoonaa eli kaksi miljardia. Se loppu viisi miljardia eli 5 000 miljoonaa katosi kuin pieru Saharaan, se meni muun muassa Italian pesuhuoneremontteihin. Tällaisten pikavippien ottaminen on ollut petollista tälle maalle, ja nämä pitää saada loppumaan.

Sitten kun katsoo meidän verotusta ja tutustuu siihen, mikä on Lafferin käyrä, niin meidän maa on minun mielestäni kestävässä tilassa sillä lailla, että meillä on kova verotus, meillä on kaikki julkiset maksut, ympäristölupien maksut, vedetty niin kireälle, että ei niitä ole mielekästä maksaa täällä. Sen takia tämä veronmaksukyky on huono, tai verokeräytymä on huono, koska ihmiset käyttävät rahansa ja siirtävät — ne, joilla siihen mahdollisuuksia on — ulkomaille. En tiedä.

Tämä hallitus pyrkii tekemään semmoisia päätöksiä, jotka ovat pitkäkestoisia. [Puhemies koputtaa] Ne ovat erittäin hyviä ratkaisuja, mitä on tehty, mutta eiväthän ne toimi heti. Jos tänään tehdään päätös, niin ei voi huomenna odottaa, että se muodostaisi jonkun valtavan tuloksen. Uskon, että oppositio ja demaritkin ymmärtävät sen, [Puhemies koputtaa] että näitä muutoksia on tehty, mutta niiden tulokset näkyvät vasta vuosien päästä. Saattaaahan se olla, että ne hyvässä lykyssä näkyvät jo ensi vaalikaudella, ja silloin te varmaan yritätte kerätä kiitokset niistä asioista, joita te nyt moittitte tämän hallituksen tekeminä.

Arvoisa rouva puhemies! Maamme on järkyttävässä tilassa. Toivottavasti tämä velkajarru nyt edes toimii ja pitää ja saamme tämän kasvu-uralle. Tätä kasvu-uraa odotetaan muissakin maissa. Oli järkyttävää, kun olin Ranskassa ja siellä puhuttiin siitä, että odotetaan sitä huomisen kasvua ja panostetaan tki-toimintaan ja tutkimukseen ja kehitykseen. Se kasvu-ura on ihan nurkan takana, ja toivotaan, että meidän maa löytää sen kasvu-uran, ja toivotaan, että Ukrainan sota loppuu. Siksi meillä pitäisi olla täällä edes puuntuotanto tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

sahatavaran tuotanto kunnossa, niin että jos se Ukrainan sota loppuu, niin meillä olisi edes puuta, mitä viedä sinne, koska rakennushommat sieltä on jo varmaan jaettu. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

20.10 Antti Kangas ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Mielestäni täällä on esitetty hyvin validi kysymys siitä, ovatko demarit aidosti sitoutuneet tähän velan taittamiseen. Kuten ensimmäisessä puheenvuorossa sanoin, seuraavassa hallituksessa on sen kestettävä takapuolen tervausta, joka siellä on päättämässä. Päätökset eivät tule olemaan helppoja, kun lähdetään hakemaan sellaista kymmenen miljardin pakettia sopeutusta tai sitten valtavaa kasvua. Itse olen yrittäjänä useammassa yrityksessä. Olen aina miettinyt sitä — vaikka valtiontalous ei suoraan olekaan verrattavissa yritykseen — kun yleensä yrityselämässä sanotaan, että velkaa saisi olla enintään liikevaihdon verran ja se pitää pystyä maksamaan kymmenessä vuodessa, ellei sitten liiketoiminta ole poikkeuksellista — silloin voidaan joko velkamäärää kasvattaa tai maksuaikaa hiukan pidentää. No, nyt valtiontalouden osalta ei päästä kumpaankaan. Ei todellakaan olla pääsemässä kymmenen vuoden takaisinmaksu aikaan, ja velkamääräkin näyttäisi karkaavan aika voimakkaastikin yli liikevaihdon ihan lähiaikoina. Tämmöiselle yritykselle normaali rahoittaja sanoisi, että no thank you ja että saatte valita, myytekö itse, myykö pankki, vai haetaanko yritys saneeraukseen.

No, nyt näyttää siltä, että tämän hallituksen ponnisteluista huolimatta ollaan päätyvässä siihen velkasaneerauksen tielle, ja se tie ei tule olemaan millään lailla helppo. Luvassa on hyvin kylmää kyytiä, ja vaalipuheissa pitää olla hyvin tarkkana, mitä tulee luvattua ja mitä tulee edes tavoiteltua tilanteessa, jossa kaikki tavoitteetkin on käytännössä lukittu velkaantumisen vuoksi. On hyvin hankala ymmärtää näin yrittäjänä tätä rahanjakoa helikopterista hajalevityksenä pitkin poikiin. Sitä rahaa on mennyt niin soiden ennallistamiseen, vihersekoiluun kuin aktivismiin ja taiteeseen, jota kukaan ei halua kuluttaa.

Maatalousyrittäjänä sitä on joutunut sijoittamaan lannoitteet ja siemenet millintarkasti kylvöriiviin eikä hajasijoittamaan niitä pitkin pellohreunoja ja ojia ja mihin sattuu syvyyteen. Vähän semmoista vastaavanlaista tarkkuutta toivoisi tähän valtiontalouden hoitoon kuin millä tarkkuudella viljelijät viljaansa kylvävät keväisin: millintarkasti ja grammantarkasti oikeaan paikkaan. Tällä tyylillä myös Suomen valtiontalouden suunta on käännettävissä. Helposti se ei tapahdu, kun on totuttu leväperäiseen jakovarapolitiikkaan, mutta mitä pitemmälle nämä ratkaisut viedään, sen hankalammiksi ne muuttuvat. Velkajarru on nyt hyvä takaportti sille, että aivan mitä sattuu ei enää luvata. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

20.13 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kun puhumme velkajarrusta, on hyvä muistuttaa siitä, että kuten edustaja Kangas toi ilmi, helppoa se ei tule olemaan. Se tulee vaatimaan paljon paljon toimia. Kuten aiemmin päivällä kuultiin SDP:n riveistä, niin sanottu talousguru, edustaja Joona Räsänen toi ilmi, että monikaan hallitus ei ole yltänyt siihen velkajarrun sopeutustavoitteeseen, joka sitten tuleville vuosille säädettäisiin. Se kertoo siitä, että jos tähän asti menneiden hallitusten sopeutukset, säästöt, leikkaukset, veronkorotukset, työmarkkinauudistukset ja niin edelleen ovat tuntuneet kipeiltä, niin varmasti tulevana hallituskausina ja vuosina voi olla vaikeita päätöksiä edessä. Silloin korostuu se, mistä erityisesti perussuomalaiset ovat puhuneet valtiontaloudesta ja ylipäättään julkisesta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

taloudesta puhuttaessa: perussuomalaiset ovat korostaneet priorisoinnin tarvetta, eli että vaalikeskusteluista ei käytäisi tulevaisuudessa pelkästään sen ympärillä, kuka saa rahaa ja kelle annetaan, ikään kuin jotain jakovaraa ihan merkittävästikin olisi, uusia tukia, uusia etuisuuksia ja niin poispäin, vaan puhuttaisiin enemmän siitä, miten me voitaisiin tuolla valtion budjetin sisällä miettiä niitä prioriteetteja uudelleen, mihin valtio käyttää tällä hetkellä miljoonia tai miljardeja euroja, jotka voitaisiin siellä budjetin sisällä kohdentaa paremmin.

Tällä hetkellä noin kolmannes kaikista valtion menoista menee sosiaali- ja terveyspalveluihin, sosiaali- ja terveydenhuoltoon — noin kolmannes niistä menoista. Sitten kun siitä laskee vielä tämmöisiä tärkeitä lakisääteisiä peruspalveluita, joille on kansan keskuudessa äärimmäisen kova kannatus ja joista ei haluta säästää, kuten koulutuspalvelut, toisaalta esimerkiksi oikeudenhoito, Puolustusvoimat, sisäinen turvallisuus, poliisi, Rajavartiosto ja niin edelleen, niin ollaankin tilanteessa, jossa sitä liikkumavaraa ei enää kovin paljon ole.

Kaikista erilaisista mittauksista, joita meillä on käsillä, joissa suomalaiset ovat määrittäneet, mitkä ovat heille kohteita, joista voi leikata ja joista voi tinkiä, ja toisaalta kohteita, joista ei voi leikata ja joista ei voi tinkiä, pitäisi kaikissa puolueissa — perussuomalaiset tätä ovat erityisesti korostaneet omien havaintojeni mukaan — tehdä uudelleenarviointia siitä, mihin sitä rahaa laitetaan valtion budjetin sisällä. Ihmisten sosiaali- ja terveyspalveluihin, maanpuolustukseen, sisäiseen turvallisuuteen vai kaikenlaiseen hölynpölyyn, mitä löytyy sitten vähemmän tärkeitä ei-lakisääteisiltä sektoreilta erilaisina avustuksina ja tukina esimerkiksi järjestökentälle? Esimerkiksi sieltä voitaisiin hyvin aloittaa nämä säästö-talkoot.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

20.16 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuten aiemmassa puheenvuorossani totesin, niin toivottavaa on, että eduskuntavaalien alla käydään laaja keskustelu tässä yhteiskunnassa siitä, mistä puolueet ovat valmiina sopeuttamaan ja mitä suomalaiset näistä sopeutuksista ajattelevat. No, tämä hallitus on korttinsa lyönyt pöytään neljän puolueen kompromissina, ja kenellekään tuskin tulee yllätyksenä se, että perussuomalaiset ovat valmiina edelleen yhä suurempiin sopeutuksiin, mitä tulee kehitysapuun, humanitääriin maahanmuuttoon, järjestökenttään, valtionhallintoon ja näin poispäin.

Mutta kun katsotaan sosiaalidemokraatteja, niin siellä tunnutaan säännönmukaisesti piilottelevan sitä, mistä sopeutettaisiin, mutta kyllä ne löytyvät, kun oikein kaivamalla kaivaa ja tänne keskusteluun itse nostaa. Jostain syystä SDP ei sitä itse halua hirveästi tehdä. Aloitetaan nyt vaikka siitä, miten te näette tämän seuraavan kauden sopeutustavoitteen, ja puhutaan nyt vaikka talouskasvusta: Te oletatte, että vuosittainen talouskasvu olisi kaksi ja puoli prosenttia, kun se tällä hetkellä on vähän reilun prosentin seuraavalle vuodelle Suomen Pankin ennusteissa. Eli siis käytännössä oletatte, että talouskasvu tuplaantuu. Se on aika rohkea oletus. Mihin se perustuu? Perustuuko se kenties siihen, että tässä samaisessa esityksessänne ehdotatte, että yritysten verotusta kiristetään, suomalaisille luodaan kilometripohjainen tieliikenteen verotus, eli jos ajat kilometrin, veroa tulee tämän verran, jos ajat kaksi kilometriä, veroa tulee tämän verran, ja jos satut käymään töissä vähän kauempana, niin veroa tulee muuten vielä enemmän? Eli näilläkö se Suomi lähtee kasvuun? Ei suinkaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

SDP on varautunut esittämällä ohjelmassaan maahanmuuton merkittävää lisäystä. Kyllä, kuulitte oikein, hyvät suomalaiset. Nimittäin, kuten tiedätte, SDP:n mukaan tällä hetkellä maassa on niin kova työvoimapula, että maahanmuuttoa pitää lisätä merkittävästi, jopa 40 000 ihmisellä. Kaikkihan me tiedetään, että tällä hetkellä EU- ja Eta-alueelta saa täysin vapaasti kuka tahansa kävellä töihin Suomeen, lähestulkoon ilman mitään sääntöjä. Näin ollen vaihtoehtoksi jää, että ne työntekijät haetaan EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta SDP:n vaihtoehdossa, eli kolmansista maista eli kehitysmaista. Tämä on siis SDP:n vaihtoehto: raahata kehitysmaista lisää työvoimaa Suomeen, kymmeniä ja kymmeniä tuhansia ihmisiä joka vuosi tilanteessa, jossa Suomessa työttömien määrä on edelleen hyvin korkea ja jossa meillä todellakaan ei ole tällä hetkellä työvoimapulaa.

Mutta tämä on tämä, millä voidaan sitten tämmöistä näennäistä talouskasvua luoda SDP:n vaihtoehtotodellisuudessa tulevalla kaudella, ja siitä olen erityisen huolissani, kun se yhdistetään a) näihin veronkorotuksiin, jotka kohdistuvat suomalaisille, ja b) toisaalta teidän haluttomuuteen olla leikkaamatta toissijaisista menoista. Nostan nyt esimerkkinä vaikka surullisenkuuluisan kehitysavun, johon olette vaihtoehtobudjetissanne sekä 2024 että 2025 esittäneet kymmenien ja kymmenien miljoonien eurojen korotuksia, tälle kehitysavun momentille. Siis tilanteessa, jossa Suomi velkaantuu yli kymmenen miljardia euroa vuodessa ja jokaisesta paikasta on säästettävä, ja tilanteessa, jossa olette kuitanneet monia ikäviä toimia, olette valmiina kuitenkin lisäämään kehitysapuun. Kehotan teitä tarkastelemaan prioriteettejanne uudelleen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

20.20 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomella on vielä toivoa, mikäli tätä velkajarrua noudatetaan tulevalla seuraavalla kahdella kaudella. Onneksi kaikki puolueet ovat tässä parlamentaarisessa sovussa mukana vasemmistoliittoa lukuun ottamatta. Heillä ei ole halua kantaa vastuuta Suomen tulevaisuudesta.

No, tämä laki antaa raamit mutta ei kerro niistä keinoja, eli sopeutus voidaan tehdä kovin monella tavalla: leikkaamalla menoja, nostamalla veroja tai sitten luomalla sitä kasvua. Verojen korottamisen tie on Suomessa kuitenkin tullut tiensä päähän. Veroaste on jo aivan ennätyksellisen korkea.

Miksi sanoin, että Suomella on toivoa, mikäli tätä velkajarrua noudatetaan? Herää epäily juurikin sosiaalidemokraattien linjasta. Mikä on se teidän vaihtoehtonne oikeasti? Mistä te säästätte? Vai jatkatteko te samaa linjaa kuin viime kaudella: velkaa, velkaa ja lisää velkaa? Tämäkään oppositiokausi tähän mennessä ei ole vakuuttanut, sillä olette vastustaneet lähes kaikkia säästöesityksiä. Ja kun katsomme vielä demareita tarkemmin, yhtenäisyys on kaukana. Varapuheenjohtaja Mäkynen ja valiokunnan puheenjohtaja Kiuru jättivät eriävän mielipiteen, ja entinen pääministeri Marin on kritisoinut velkajarrua hyvin avoimesti. Jos puolue ei itse tiedä, mitä se haluaa, niin miten se voi johtaa Suomea vastuullisesti?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

20.21 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista edellä.

Tässä taloustilanteessa on surullista, suorastaan vastuutonta, edes ajatella, että meillä ideologisista syistä ollaan kurittamassa maa- ja metsätaloutta, kuten turpeen nostoa, met-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

sähakkuuta, perustellen niitä hiilipäästölähteiksi. Muualla maailmassa suomalainen puu ja turve ovat kysyttyä tavaraa, ja me tarvitsemme niitä itsekkin täällä Suomessa. Näistä luopuminen ilmastosyistä lisää arjen kustannuksia suomalaisille veronmaksajille. Tämäkin liittyy tähän velkajarruun, tärkeään velkajarruun, siten, että jos itse vaikeutamme omaa talouttamme ja kuritamme yrittäjyyttä liiallisilla ilmastotoimilla, se lisää sopeuttamistarvetta muualta. Velkajarru on välttämätön vastuullisen talouden hoitamiseksi ja velanoton jarruttamiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

20.22 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä velkajarrusta ja julkisen talouden tasapainotuksesta. Helppo tehtävä se ei ole, ja itse asiassa jonkinlaista esimakua olemme saaneet siitä tilanteen vaikeudesta jo paikallistasolla Tampereella. Hieman kuten nyt on nähty valtiontalouden tasapainotuksen suhteen, niin vaikeaa se tekee. Puolueet joutuvat taipumaan sellaisiin ratkaisuihin, joita he eivät tekisi, jos talouden tilanne olisi parempi. Joudutaan tekemään ikäviä säästöjä, menokohteista leikkaamista, veronkorotuksia, muita toimia, ja niitä vastustamalla voi toki lisätä omaa kansansuosiotaan, kuten nykyisestä oppositiosta on huomattu.

Hauska piirre tässä on kuitenkin se, että esimerkiksi kaksi vuotta täällä erilaisia hallituksen menosäästöjä ja veronkorotuksia ja työmarkkinauudistuksia vastustanut ex-kansanedustaja Ilmari Nurminen, joka kohosi kuntavaaleissa Tampereen pormestarin asemaan SDP:n voitettua kuntavaalit Tampereella, joutuikin realiteettien eteen. Hänen ensimmäisenä vaalilupauksenaan Ylen vaalikoneessa oli, että hän tarjoaa vaihtoehdon saksipolitiikalle. Hän lupasi, että kuntavaaleissa määritetään se, johtaako Tampereella Orpon—Purran hallituksen saksipolitiikka vai SDP:n reilumpi vaihtoehto, vaihtoehto, jossa kaikki tehdään reilummin. No, heti vaalien jälkeen realiteetit iskeytyivät päin kasvoja, siis ne realiteetit, mitkä olivat näkyvillä jo ennen vaaleja ja joihin itse asiassa myös SDP oli Tampereella sitoutunut jo ennen vaaleja paikallisesti, eli siihen, että Tampereen taloutta tullaan tasapainottamaan noin 60 miljoonalla viimeisen vuoden tasolla. Luvattiin saksipolitiikan loppua, ja sitten se saksipolitiikka alkoikin demareiden johdolla Tampereella.

Yritin siellä paikallisesti muistuttaa juuri siitä, että nyt on oikea aika lopettaa ihmisten huijaaminen sillä, että me eläisimme jakovara-Suomessa. Nyt on aika lopettaa se huijaaminen, että tässä on nyt ikään kuin miljardien edestä jakovaraa, ja pitäisi alkaa puhumaan siitä, mistä me voidaan säästää, mistä me voidaan priorisoida. Ei välttämättä sellaisella retoriikalla, joka lamaannuttaa ja ei saa niitä talouden pyöriä pyörimään, mutta sellaisella retoriikalla, että jos me halutaan, että valtio ja hyvinvointiyhteiskunnan peruspalvelut saadaan turvattua, niin se vaatii, että jostain pitää priorisoida. Se on täysin tehtävissä, se on täysin mahdollista, mutta se vaatii meiltä tiettyä resilienssiä, ja se vaatii sitä, että se uskaljetaan tehdä, koska kaikki ne asiat, jotka jätetään tässä hetkessä tekemättä tai Tampereella tekemättä, [Puhemies koputtaa] maksetaan ennemmin tai myöhemmin kovempina veroina, kovempina säästöinä tai kovempina rakenteellisina uudistuksina. [Puhemies koputtaa] Sen takia on pehmeää ja empaattista politiikkaa pyrkiä tekemään ne nyt, kun ne eivät ole niin vaikeita tehdä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Muistutan, että paikalta pidettävän puheenvuoron mitta on kolme minuuttia ja sen jälkeen pitää siirtyä puhujakorokkeelle. — Edustaja Kangas.

20.26 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä velkajarrukeskustelussa monesti keskustelu lähtee hieman rönsyilemään ymmärrettävästi, koska tämä velkaantuminen ja kasvu on hyvin laaja kysymys. Haluaisinkin siksi muistuttaa loppujen lopuksi inhimillisen elämän perustarpeista: se on lämmin ja kuiva paikka olla, se on ravintoa ja tarvittaessa terveydenhuoltoa. Kaikki muu sen yli on tietynlaista arjen luksusta. Me ollaan aika kaukana siitä tilanteesta, että siitä arjen luksuksesta ihmisten tarvitsisi aidosti kovinkaan paljoa lähteä tinkimään, mutta se saattaa olla edessä, mikäli talouspolitiikan vastuulliselle linjalle ei tule jatkumoa. Tämä hallitus on pyrkinyt tekemään vastuullista talouspolitiikkaa, jotta myös vähempiosaisilla olisi mahdollisuus hyvään ja inhimilliseen elämään, mutta jos valtion velkaantumiskehitys jatkuu, näin ei välttämättä ole seuraavilla hallituskausilla.

No, sitten mitä tulee kasvun avaimiin ja kasvun aikaansaamiseen, niin meidän Suomessa pitäisi ymmärtää se, että me ei voida reguloida itseämme ulos kasvusta. Ympäristölainsäädäntö, monet muut lainsäädännöt, pankkilainsäädäntö, kaikki, jarruttavat tällä hetkellä merkittävästi kasvua. Aina löytyy joku este sille, miksi joku hanke ei voi saada ympäristölupaa, tai ihmisille kuuluu valitusoikeus pidättää niitä vuosikausia valituskierteessä. Yksi murheellisimpia esimerkkejä on BASFin akkumateriaalitehdas Harjavallassa. BASFilla oli merkittävät suunnitelmat myös jatkoinvestointeihin Suomessa, mutta he ovat tehneet strategisen linjauksen, että vaikka Harjavallan tehdas saataisiin käyntiin ja vaikka se olisi kuinka kannattava, niin he eivät tule jatkoinvestoimaan Suomeen. Meillä on myös kaivospuolella valtavia investointeja, erityisesti Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla, mutta siellä on jopa vanhojen kaivosten uudelleen käyttöönotto kohdannut niin vakavia vaikeuksia, että ne ovat pyörineet 15—20 vuotta luvituksen hampaissa. Tämä ei ole sitä kasvun luontia, millä me saadaan Suomi nousuun.

Sitten maa- ja metsätaloutta ja turvetuotantoa on ajettu alas ympäristöperusteilla, vaikeutettu toimintaa. Samalla kuitenkin EU on tuonut sillekin puolelle mahdollisuuksia. Esimerkiksi EU-asetuksen 2023/839 artikla 12 mahdollistaa kotimaisen hiilensidonnan tekemisen maa- ja metsätalousyrittäjien tai -yritysten toimesta, mutta virkamiesjohto on ideologisista syistä torpannut sen, jotta kehitysapuluonteiset hiilikauppaprojektit Afrikassa saavat jatkua, mutta suomalaiset maa- ja metsätalousyrittäjät eivät kykene tällä tekemään liiketoimintaa markkinassa, mikä kasvaa valtavaa vauhtia. Samalla yritykset pumppaavat epämääräisiin hankkeisiin Afrikassa rahaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

20.29 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakipaketti vahvistaa finanssipolitiikan uskottavuutta ja läpinäkyvyyttä, ja tässä talouspolitiikan arviointineuvoston asema riippumattomana valvojana on myös hyvin keskeinen. Se tuo ulkopuolisen arvioinnin kriisimekanismiin ja korjauspolitiikkaan, mikä vähentää poliittista opportunistia.

Toivottavasti näemme hyvissä ajoin ennen vaaleja myös SDP:n ja muiden puolueiden säästökohteet, nimittäin helppoa se ei tule olemaan, mikäli katsomme kulunutta oppositio-kautta ja sitä intoa vastustaa joka ikistä säästöä. Perussuomalaisille on selvää, että säästäm-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

me maahanmuutosta, kehitysavusta ja kaikesta siitä, mikä on toissijaista eikä suoraan kosketta suomalaisten hyvinvointia.

Tämä parlamentaarinen sopimus lisää toivottavasti sitoutumista yli hallituskausien järkevään taloudenpitoon. Tämä ei ole sääntelyä, vaan se on nimenomaan kulttuurin muutos, jossa taloudenhoito perustuu yhteisiin pelisääntöihin. Näen, että tämä on historiallinen ja erittäin tärkeä askel kohti vastuullista talouspolitiikkaa.

Haluan tähän lopuksi sanoa lyhyesti, että kyllä meillä on myös ministeriöiden sisällä vielä hyvin paljon tarkasteltavaa siinä, miten tätä meidän yhteistä rahaa käytetään. Nimitäin tänä vuonna pelkästään Suomen Akatemialle 600 miljoonaa euroa, ja kun julkista keskustelua seuraa, niin tuntuu, että nämä tutkimuskohteet ovat lähes pyhä asia. Niitä ei saisi arvioida julkisesti, käydä keskustelua siitä, mikäli siellä on tutkimushankkeita, jonne annetaan lähes miljoona euroa rahaa. Kun siitä keskustellaan, niin ei ole kuulemma sopivaa arvioida sen hyötyä suomalaisille veronmaksajille. Olen tästä hyvin paljon eri mieltä. Kyllä opetus- ja kulttuuriministeriönkin sisällä pitäisi pystyä katsomaan kohdennuksia ja myös aidosti käymään rehellistä ja julkista keskustelua siitä, mihin suomalaisten verovaroja käytetään, myös tutkimuksen osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

20.32 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun olen käyttänyt suurimman osan puheenvuorostani näihin sopeutustoimiin, niin uhrataan yksi puheenvuoro myös tälle kasvupolitiikalle. Edustaja Kangas tässä edellä pitikin oikein hyvän puheenvuoron, ja siihen lisään muutamia nostoja.

Tämä sääntelyviidakko, missä Suomi ja EU elävät, on ehkä yksi isoimmista ongelmista. Ei ollut kauan aikaa sitten, kun satuin törmäämään erääseen raporttiin, jossa todettiin, että EU sisämarkkinoita sääntelemällä luo itse asiassa sisämarkkinoille tämmöiset todelliset tullit, joiden vaikutukset ovat itse asiassa huomattavasti kovemmat kuin Donald Trumpin EU:lle asettamat tullit. Eli vähän voitaisiin myös miettiä sitä, miten säännellään meidän sisämarkkinoita EU:ssa.

No sitten Suomeen. Kun seuraa tiettyjä suomalaisia yrityksiä ja suomalaisia innovaatioita, ehkä edustaja Lindénkin tietää tämän, lääketutkimuksen puolelta, ja kun täällä kehitetään vaikka joku erittäin loistava lääkeaihio, niin sitten kun siihen pitäisi saada lääketutkimus käyntiin ja faasi ykkönen, faasi kakkonen ja faasi kolmonen rahoitettua, niin hups vaan todetaan, että Suomessahan ei rahaa olekaan, vaan se lääkeaihio myydään itse asiassa ensi vaiheessa ulkomaille, Kiinaan, Yhdysvaltoihin ja ehkä hyvällä tuurilla jonnekin Eurooppaan, mutta Suomesta se lähtee. Eli hienoja innovaatioita kehitetään, saadaan siitä innovaatiosta sitten muutama 10 miljoonaa Suomeen, ja sitten isot lääkeyhtiöt käärivät miljardit maailmalla. Onhan tämä surullista, kun meillä ei pääomia ole näitä rahoittamaan. Tämä sama pätee varmasti monilla muillakin aloilla.

Toinen, mitä olen tässä viime aikoina ajatellut, on se, että tuolla puolustuspuolella puhutaan usein siitä, että suomalaiselle puolustusalan yritykselle erittäin kriittistä on saada referenssi käytännössä Puolustusvoimilta tai sisäisen turvallisuuden toimijoilta, koska sen referenssin avulla on helppo mennä sanomaan ulkomaille, että tämä on testattu Suomessa, meidän asevoimat käyttävät tätä, ja uskokaa tai älkää, tämä on hyvä tuote. Mutta jos sinulla ei ole sitä referenssiä takataskussa, niin on vähän vaikea mennä selittämään, vaikka nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

esimerkiksi jonnekin Saksaan, että minkä takia tämä on niin erinomainen tuote, jos sinun omat Puolustusvoimat ei käytä tätä. Ymmärrätte varmaan.

Mutta siitähän tuli mieleen sitten aasinsiltana, että tämä samahan pätee varmasti monilla muilla aloilla yhtä lailla. Meillä on julkisesti rahoitetut sosiaali- ja terveystaloudet, meillä on erittäin iso kuntakenttä, jossa on merkittävät ict-palvelut, sama pätee tietysti soteen ja monille valtionhallinnon alueille, ja jos suomalaiset, tällaiset pienemmät innovaatiot eivät etene julkisella puolella edes testiin, niin millä ne voivat mennä perustellusti myymään niitä tuotteita ulkomaille, etenkin ulkomaalaisen julkisen sektorin ostajille, jos edes suomalaiset eivät niitä itse osta? Tämä on kanssa semmoinen, mitä voitaisiin miettiä, että voisiko täällä tehdä tällaisia kokeiluluontoisia ostoja ja testejä, joilla saataisiin se referenssi-arvo sitten sinne vientimarkkinoille.

Sitten tästä luvutuksesta. — Itse asiassa, puhemies, tulen jatkamaan pöytästä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa rouva puhemies! Siitä luvutuksesta vielä: Nythän tästä TNT-tehtaasta, jota Suomeen ollaan tuomassa pikavauhtia, oli Ylellä taas artikkeli, kuinka nyt oikeusvaltiota ollaan murentamassa, kun sitä yritetään viedä nopeasti eteenpäin. Siis ihmettelen. Eihän tähän Suomeen saada kohta rakennettua edes grillikioskia, kun siellä on joku valittamassa, että liito-orava on lentänyt 50 metrin päästä 1900-luvun alussa, ja sen takia pitää teettää sitä sun tätä selvitystä. Se on sillä tavalla, että kuokka maahan, puskutraktorilla puut kumoon ja TNT-tehdas pystyy. Kansallisen turvallisuuden nimissä täytyy saada käyntiin näitä erittäin kriittisiä hankkeita, joilla on merkitystä paitsi Suomen turvallisuudelle myös koko Euroopan turvallisuudelle, ja tämä pätee näihin: Esimerkiksi tämä akkutehdas on hyvä esimerkki. Sitten on näitä vesivoimainvestointeja, joita on pitkitetty vuosikymmeniä erilaisilla valitusprosesseilla ja ympäristölupaprosesseilla, että nyt siellä on havaittu joku erittäin harvinainen perhonen, joka tulee muutenkin kuolemaan, mutta sen kuolemaa pitää vähän ehkäistä vuoden verran ja käyttää siihen miljoonia euroja rahaa. Siis tämä on mennyt ihan tämmöiseksi pelleilyksi käytännössä. Eihän kukaan täysjärkinen yrittäjä ulkomailta halua tulla Suomeen ottamaan sellaista riskiä, että hei, minulla olisi 100 miljoonan euron investointi, mutta lähdenpä tuommoiseen 10 vuoden ympäristölupitusprosessiin, ja sitten sieltä on just löytynyt joku liito-orava, joka on lentänyt siellä joskus muinaisella kivilaudella, ja sen takia pitää teettää taas uusi selvitys, ja hanke viivästyy 20 vuodella. Siinä vaiheessa kilpailijat ovat painaneet oikealta kaistalta ohitse jo aikapäiviä sitten, ja se yritys on tuhoutunut ja mennyt konkurssiin. Tähän pelleilyyn pitää saada kyllä erittäin nopeasti muutos. Kiitos siitä hallitukselle, että tähän on yritetty jotain tehdäkin: on tätä yhden luukun mallia luvutukseen, pyritään nopeuttamaan näitä prosesseja ja saamaan tällaisia kriittisiä hankkeita maaliin, mutta edelleen erittäin vaikeata on ja raskasta on. En tiedä, koneisto tietysti haraa vastaan, kun muutos on alkamassa, mutta toivottavasti se saadaan käyntiin, koska se on tämän maan talouskasvun kannalta välttämätöntä, jos tänne halutaan joskus sitä talouskasvuakin saada, että ne investoinnit ihan aidosti tulevat tänne eikä jumiudu jonkun byrokraatin pöydälle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

20.37 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Elinkeinoelämän valtuuskunta selvitteli ennen viime eduskuntavaaleja sitä, mistä suomalaiset olisivat valmiit tinkimään, jos julkista taloutta päätettäisiin tasapainottaa seuraavalla hallituskaudella. Tuo selvitys oli itse

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

asiassa hyvin mielenkiintoinen juuri siksi, että siinä jouduttiin laittamaan asioita hieman tärkeysjärjestykseen, ja suomalaiset vastaajat niin tekivät.

Luen täältä nyt kohteet, joiden kohdalla suomalaiset vastasivat, että eivät olisi näistä julkisin varoin rahoitetuista menokohteista valmiit säästämään lainkaan, yli puolet suomalaisista ei olisi valmiit säästämään näistä lainkaan: peruskoulusta ja toiselta asteelta, poliisilta ja Rajavartiolaitokselta, varhaiskasvatuksesta ja opintotuesta, Puolustusvoimilta, sairausvakuutuksesta ja sotesta. Näistä suomalaiset eivät olisi valmiita säästämään lainkaan, jos julkista taloutta tasapainotettaisiin.

Hyvä kysymys on, mitä jää ulkopuolelle. Siinä oli jo kymmenien miljardien edestä erilaisia valtion tärkeitä menokohteita, valtion tärkeitä palveluita. Ulkopuolelle käytännössä kohteista, joista suomalaiset olivat tuolloin ennen eduskuntavaaleja 2023 valmiit säästämään, jäivät Evan listauksen mukaan, suosiojärjestyksessä: puoluetuet, valtionhallinto, kehitysapu, Yleisradio, taide ja kulttuuri, maahanmuutto ja kotouttaminen, yritystuet, urheilu ja liikunta, luonnonsuojelu, työvoimatoimistot ja palvelut, maaseudun kehittäminen, työttömyyskorvaukset, kansalliset maataloustuet, asumistuki, tiede ja tutkimus, lasten kotihoiton tuki, toimeentulotuki, korkeakouluopetus, liikenneväylät, oikeuslaitos ja vankilat ja vanhempain- ja perhe-etuudet. Laskevassa järjestyksessä suosiojärjestyksessään vähiten suosittuun menokohteeseen, josta leikattaisiin.

Tämä on juuri sitä pohdintaa, mitä me tarvitaan suomalaisessa yhteiskunnassa enemmän. Suuri osa näistä listalla olevista asioista ei todellakaan olisi helppoja säästökohteita, ei missään tapauksessa. Siellä on paljon yhteiskunnallisesti merkittäviä, tärkeitä palveluita, toimintoja, etuisuuksia, mutta me tarvitaan yhteiskunnassa sitä keskustelua, että kun meillä on lukuisilla eri sektoreilla, lukuisten eri ministeriöiden alaisuudessa suoraan valtion rahoittamia, hyvinvointialueiden rahoittamia, kuntien rahoittamia palveluita, niin mitkä niistä ovat niin tärkeitä, että niihin voidaan panostaa tai niiden rahoitus voidaan pitää nykyisellä tasollaan, pyrkiä tehostamaan vain siellä sisäisesti, ja mitkä ovat semmoisia, että sieltä oikeasti voidaan tehdä tiheällä kammalla paljon sitä karsintaa, mistä menokohteista voitaisiin päästä eroon, mistä voitaisiin tinkiä, jotta voitaisiin nämä kaikista tärkeimmät palvelut turvata suomalaisille. Sitä me tarvitsemme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

20.40 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Bergbom avasi tässä suorastaan sellaisen pandoran lippaan, mistä pitäisi lähteä keskustelemaan hyvinkin laajasti: regulaatiolla luodut sisäiset ikään kuin tullirajat ja se niin sanottu Suomi-lisä ja Suomi-sääntely.

Meille tulee tuonne valiokuntiin jatkuvasti EU-säädöksiä käsiteltäväksi, asetuksia ja direktiivejä, ja hyvin usein pohjaesityksessä, kun ministeriöitä tentataan, tulee se niin sanottu Suomi-lisä. Me halutaan tehdä paremmin, fiksummin, hienommin ja ikävä kyllä samalla myös kalliimminkin ja samalla vieden alta Suomen kilpailuedellytyksiä niin valtiolta kuin yrityksiltä. Suomalaiset ovat aina halunneet olla EU:ssa sellaisia mallioppilaita ja suunnan näyttäjiä: että kun tehdään hiukan paremmin ja vähän paremmin kuin kaverit ja näytetään vähän paremmilta, niin kyllä ne muut ottavat meistä mallia. Mutta tosiasia on se, että eivät ne kyllä ota. Nyt muissa EU-maissa puhutaan jo paljon kolmansien maiden tuonnin uhasista, että se uhkaa talouskasvua, että kun EU-regulointi on tiukempaa, niin sinne pitää tehdä tullee ja hiilirajamekanismeja ja monenlaisia muita, millä EU:n omaa tuotantoa suojel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

laan. No, sitten vielä mennään naksu tiukempaan päin, kun mennään Suomeen. Meillä on jo merkittävä kilpailuhaista verrattuna tuonne Eurooppaan, ja sitten kun meitä lähdetään vertaamaan vaikka Kiinaan tai joihinkin muihin merkittävästi matalampien standardien maihin, niin se gäppi on suorastaan valtaisa siinä.

Minun mielestäni käsittämätöntä ja lyhytnäköistä talouspolitiikkaa on esimerkiksi se, että Suomi on reguloinut elintarviketuotannossa itsensä maailman tiukimpiin yhdessä Norjan ja Ruotsin kanssa. Sitten samalla kuitenkin julkiset hankinnat hankkivat ruuat, mistä sattuu saamaan edullisimmin. Ajattele, sinä voit syödä sairaalassa tai koulussa ruokaa, minkä tuottamisesta niillä ehdoilla suomalainen tuottaja ja suomalainen teollisuus olisi joutunut rikosoikeudelliseen vastuuseen ja jopa vankeuteen. Sinä syöt julkisessa ruokailussa saparotonta sikaa, antibioottibroileria ja glyfosaattiruisleipää. Tämä on täysin käsittämätöntä. Tuntuu hetkellisesti hiukan edullisemmalta hankkia, mutta kun otetaan huomioon työllisyysvaikutukset, otetaan huomioon lääkeresistenssit ja kaikki muut asiat, niin makamme kokonaisuutena, kansana, todella kovaa hintaa näistä lyhytnäköisistä säästöistä.

Meidän on tulevaisuuden politiikassa otettava enemmän huomioon kokonaisuuksia, kuten edustaja edellä otti puolustushankinnat hyvänä esimerkkinä. Puolustusvoimat hankki Scanian kuorma-autoja Ruotsista ja jätti suomalaisen Sisun rannalle ruikuttamaan. Miettiä, mikä työllistämisen- ja verotulovaikutus tällä olisi ollut Suomeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

20.43 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua näistä ympäristöluvituksesta. Suomessa kaivosteollisuuden ympäristöluvitukset on paisunut niin raskaaksi, että se uhkaa näitä investointeja ja myös kiertotalouden kehitystä. Meillä on kotimaisia yrityksiä, jotka hyödyntävät kaivosten sivuvirtoja ja vievät niistä esimerkiksi Italiaan tuotteita, joilla tehdään teihin pohjia, mutta tämä ei onnistu Suomessa. Tällainen olisi kiertotaloutta parhaimmillaan, mutta meillä lupaprosessit kestävät vuosia ja sisältävät päällekkäisiä vaatimuksia eri viranomaisilta, ja tämä hidastaa innovaatioita. Menetämme työpaikkoja ja kilpailukykyä ihan joka päivä. Me tarvitaan nopeampaa, selkeämpää lupamenettelyä, joka turvaa nämä ympäristöasiat mutta ei tukahduta tätä kestävä teollisuutta. Tämä nykyinen järjestelmä ei palvele yhtään ketään.

Arvoisa puhemies! Suomessa kaivosteollisuuden ympäristöluvitukset kestää tyypillisesti 2–4 vuotta, ja tähän lisäksi kuntien kaavoitukset ja erittäin pitkiksi venyvät valitusprosessit. Näitä lupia tosiaan käsittelevät useat viranomaiset, ja voi puhua jopa valitusketjuista, jotka sitten venyttävät näitä prosesseja. Italiassa vastaavat luvat, VIA ja AIA, hoidetaan pääosin 6–12 kuukaudessa, suurissakaan hankkeissa harvoin yli kahta vuotta kestävät nämä prosessit. Meillä byrokratia tukahduttaa investoinnit ja kiertotalouden innovaatiot. Meillä on esimerkkejä kotimaisista yhtiöistä, jotka jalostavat näitä sivuvirtoja hyötykäyttöön, ja jos me haluttaisiin olla kilpailukykyisiä ja edistää tätä niin sanottua puhdasta siirtymää, niin lupaprosessit olisi todellakin yksinkertaistettava ja määräaikoja lyhennettävä. Tämä hallitus tekee hyviä toimenpiteitä, mutta työ ei todellakaan ole vielä valmis, eli me joudutaan puuttumaan myös lainsäädäntöön, ei pelkästään siihen hallintoon ja lupaprosessiin, mitä tällä hetkellä tehdään.

Tämä tilanne kun otetaan huomioon — ja se on hyvin tiedossa tässäkin talossa edustajilla — on valitettavaa huomata, että silti useiden edustajien toimesta hartiavoimin tehdään töitä sen eteen, että näitä järkeviä hankkeita ei saada edistettyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

20.46 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Vielä viimeisenä lisäyksenä tähän velkajarrukeskusteluun haluan nostaa esille sen, mikä tulikin esille jo jossakin aiemmassa puheenvuorossa. Keskustelussa liittyen siihen, että valtiontaloutta joudutaan tasapainottamaan ja joudutaan etsimään saksittavia kohteita valtiolta, täysin hallituksen väristä ja puolueiden kokoonpanosta huolimatta on kyllä aivan keskeisesti pakko olla kehitysyhteistyö, tuttavallisemmin kehitysapu. On hyvin ongelmallista, jos vaikeina taloudellisina aikoina Suomi ei ole valmis säästämään ja tinkimään ulkomaille menevistä, kehitysmaihin menevistä rahoista ja niistä menokohteista siellä, joihin olemme syytäneet rahaa vuosia, vuosikymmeniä yhtäjaksoisesti sieltä 60—70-luvulta lähtien. Suomi on osallistunut vuosikymmenten ajan erilaisiin kehitysyhteistyökohteisiin. Useimmilla puolueilla täällä — muistaakseni kokoomuksella, SDP:llä, taitaa olla keskustallakin, vihreillä, vasemmistoliitolla, kaiketi RKP:lläkin — on omissa tavoitteissaan — periaateohjelmissa, tavoiteohjelmissa, millä nimillä niitä ikinä kutsutaankaan — edelleen tavoite nostaa kehitysyhteistyön rahoitusta käytännössä tuplaan siitä, mitä se tällä hetkellä Suomessa on, 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Sen hinta nykyisellä bruttokansantuotteella olisi Suomelle kaksi miljardia euroa vuodessa — kaksi miljardia euroa vuodessa. Siinä on aika kallis tavoite. Se on enemmän kuin mitä monet puolueet lupaavat opiskelijoille tai eläkeläisille tai työssäkäyville tai veronalennuksina tai menolisäyksinä, tukilisäyksinä vaalien alla, mutta tämä on tavoite, joka useimmilta — suurilta ja keskikokoisilta, pieniltäkin — puolueilta löytyy omista tavoitteistaan. Se tavoite on asia, mistä näiden puolueiden kannattaisi jo luopua.

Perussuomalaiset ovat puhuneet tätä tavoitetta vastaan iät ja ajat ja vastustaneet sitä juuri sen takia, että paitsi meillä aina hyvinä taloudellisina aikoina myös sitten vielä erityisesti taloudellisesti vaikeina aikoina tulisi keskittää meidän voimavaramme tänne omaan kotimaahan. Kun esimerkiksi velkajarru pakottaa meitä miettimään ihan aidosti nykyistään kovemmin, mistä tingitään, mikä on vähemmän tärkeää, niin toivoisin, että jokainen puolue ja jokainen hallitus väristä riippumatta arvostaisi omaa maataan sitä ulkomaille menevää tukea korkeammalle, kehitysmaihin menevää tukea korkeammalle — sitä tukea, jota on tehty jo vuosikymmenten ajan. Voisimmeko me tinkiä sieltä? Se on oma henkilökohtainen toiveeni. Valitettavasti katsoessani puolueiden vaihtoehtobudjetteja en odota sitä vasemmistohallitukselta, jos sellainen tähän maahan vielä ilmaantuu. Nimittäin kaikki nämä [Puhemies koputtaa] ovat olleet peruuttamassa kehitysyhteistyön rahoitusleikkauksista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

20.49 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Kangas käytti erittäin hyvän puheenvuoron liittyen kotimaiseen ruokaan ja kuntien ja hyvinvointialueiden hankintoihin. Tämä olisi iso ratkaisu, että me saisimme tätä kotimaista ruuantuotantoa tuettua, kun me saataisiin kaikki Suomen kunnat ja hyvinvointialueet mukaan isommilla prosenteilla hankkimaan kotimaista ruokaa.

Meillä Rovaniemellä käytiin hiljattain valtuustossa keskustelu tämän osalta, nimittäin me lisättiin 400 000 euroa kouluruokaan, mikä oli todella hieno asia, kaikki puolueet kannattivat sitä, ja me perussuomalaiset teimme esityksen, että tämä lisäys käytetään ainoastaan kotimaiseen ja lähiruokaan, mutta emme saaneet esitykselle kannatusta. Sosiaalidemokraateista yksikään valtuutettu ei kannattanut tätä, keskustasta aivan muutama. Eli juh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2025 vp

lapuheissa kyllä halutaan tukea kotimaista ruokaa, mutta sitten kun tulee niitten päätösten aika, niin näin ei tapahdu.

Meillä on Lapissa Sodankylän kunnassa rakennettu kunnan keittiö nimenomaan lähiruokaa ajatellen, eli lähtökohtaisesti siellä käytetään vain lähellä tuotettuja elintarvikkeita. Haluankin lähettää terveisiä sinne Sodankylään, että tästä pitäisi koko Suomen ottaa kyllä mallia: se erittäin hyvin toimii ja lähti tämmöisestä kokeilusta, ja sitten siirryttiin täysipainoisesti tähän malliin.

Se on valitettavaa, niin kuin tässä edustaja Kangas sanoi, että meillä on tarjolla julkisten hankintojen myötä sellaista ruokaa, mikä ei täyttäisi meidän omia kriteerejämme ruoantuotannolle. Tässä on kyllä koko eduskunnalle pohdittavaa. Ehkä tästäkin pitäisi tehdä jonkunlainen parlamentaarinen esitys ja sopu seuraavalla kaudella.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.